

ELŐFIZETÉS:
Egész évre 6 ft.
Fél évre 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét
illető küldemények a
szerkesztőnek, anyagiak
a lap tulajdonosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETESI DÍJ:
egy 1 hasábos petit sor 10 kr.
többszöri hirdetésnél olcsóbb.
Nyiltér sora 25 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésnél
30 kr.

Án...
jában...
Kézirat...
szta.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Föltámadás.

Ime megjöttél, kibontakoztál a rideg jégpáncélok alul természet megváltó kedves tavasz!

Eljöttél illatos virágaiddal behinteni a nagypénteki gýaszt és elárasztani a husvéti örömkö utait.

Eljöttél tanítani és megerősíteni a hitet bennünk virágaid illatával, madaraid énekével. Derült kék eged szívünkbe csepegteti a reményt, melynek nyomán felüdülnek a lelkek, az eszmék, az örök igazság diadalát hirdető ideálok.

A te életet adó megjelenésed, melyben Isten járja be az ő világát, mily fenséges, mily esudatevő, mily bámulatra méltó!

Megjelenésedre nemcsak a természet óriási szervezetére nehezedeó halálos álmot enyészik el és ad helyet az élet viruló pompájának, de hányszor mosta le az már az emberiség korhadt bűneit, hányszor törte szét szent eszmék, népek, nemzetek rabláncait.

A te nevedhez van kötve mindörökké a Megváltó föltámadásával az örök élet tanainak, a hitnek dicsősége, az emberi igazságok elodázhatlan győzelmének záloga, reménye.

Te láttad őt a Golgothára menni a kereszt terhétől és a durva bánatmak kínjaitól kimerült, elalélt szenvedőt és nemes haragod hiába repeszté meg a földet, hiába szórta villámaint a gonosz poroszlok közé.

Ott voltál, Isten téged küldött, hogy balsamos leheleteddel új életet önts a már halálra vált testbe, te adtad a hangot az angyal ajkára: ő nincsen itt! föltámadott!

Ott voltál és ott leszel mindenütt, a hol és a miben közeledik az ember az Istenhez, a legfőbb igazsághoz.

Te enyhited azokat az örökké megújuló

sebeket, melyek az emberiség osztályrészül jutnak az igazság, a nemes és szent eszmék védelmében.

A föltámadás ünnepe az elnyomhatatlan emberi géniusz, a sirba zárható eszme diadalának ünnepe, melyet áhitattal ül meg minden ember. Csak az, a kinek semmi fogékonysága nincs egy elveit, igazságait megkínzott, kiszenevett isten-lelkű próféta végtelenül vigasztaló tragédiája iránt: csak az nem ünnepel.

A sötétségéből kibontakozó haladó emberi elme, az Isten legdrágább adományának vértanúja volt a Megváltó, a kinek glóriás alakja örök reménye lesz mindazoknak, a kik az emberiség tökéletesedésébe vetett hitükben esüggedni kezdenek.

A föltámadás bátorításunk lesz mindig, valameddig fáradhatatlanul kutató agyunk az igazságot keresi, és akadályokba, elfogultságba ütközik, vigasztalásunk lesz mindig, míg e síralom völgyében bolygunk és sirunk és keressük az ideálokat, a hitet, a szeretetet, a reményt, az Istent.

A föltámadás szent regéje megtanít minket, erőt ad nekünk a kereszt hordozására, záloga a mi hitünknek, hogy mindent meg lehet ölni, csak a lelket, az igazságot nem.

De ki érezheti a föltámadás szent ünnepének magasztosságát, velőkgig ható igazságát úgy, mint a magyar keresztény társadalom.

Oh, hányszor járta meg nemzetünk keresztjeivel a Golgothát és hányszor mosolygott reá a föltámadás dicső napja!

Üdv neked ünnepek ünnepe, föltámadás napja!

Köszöntünk téged keresztényi áhitattal, keresztényi buzgósággal, köszöntünk téged örök törvényeidbe vetett rendíthetetlen bizalommal, mint a hit, az emberi jogok, az

igazság és nemzeti létünk diadalának világitó szövetségét!

Alleluja!

Don Carlos.

Föltámadott.

Alig van a kereszténységnek olyan ünnepe, melynek szimbolikus külsőségei mögött örök érvényes, mély értelem ne rejljenék. Dus tárháza ez az elmélkedésnek, oly forrás, melynek habjai felüditik a lankadó erőt, lehütik a lázongó elmét, egysulyba hozzák az élet önző küzdelmes áradatában önmagából kiforgatott, megtépett, elfásult emberi kedélyt.

Föltámadott...

A régi keresztények ez egyszerű szó magasra szállongó értelmé szerint, a kigunyolt, megkínzott, elföldelt üdvözítő újra megjelenését ünnepezték, a szóból megnyugvást, biztosítékot, hitet merítettek, hogy az ige, a hit, az igazság, mind e mennyei adományok elpusztíthatatlanul meg vannak és megmaradnak az idők végtelenségéig.

Meg vannak azok ma is, csak úgy, mint meg voltak kétezer évvel ezelőtt. Régi köntösük divatját multa, meg is fakult, tán már rongy is lett belőle; de az ige, a hit, az igazság, ezek mind meg vannak, még pedig ott a biztató szózatban: feltámadott!

Ez egyszerű ige gyönyörűen jelzi, miként mozdult meg a világszellem, hogy az erkölcsi törvények örök érvényét az ember szeme elé állítsa s midőn a világszellem nyomdokaiban kicsirázott, nagyra nőtt, megerősödött a keresztény hit, egyszersmind menedéket nyújtott az igének, a hitnek és az igazságnak századok hosszú során keresztül.

Az alatt a világszellem haladott tovább észrevétlenül, vagy csak kevés elme által megfigyelt utain. És midőn újra megmozdult, de úgy hogy mozgását már mindenki észrevehette, akkor testet öltött az a varázslatos, mindenem felülemelkedő nagy eszme, mely magában foglal mindent, kiengeztel és kielégít mindent: a szabadság.

Azt is kigunyolták, megkínzották, el is földelték s azt hitték, hogy megszabadultak tőle; s akkor a sirjára borított követ elhengerítette a

A „BÁCSKA“ tárcája.

Katicának.

Mint a hulló harmat, mint a hulló csillag,
Mint egy édes álmom
Olyan a szerelmünk. Hiszed-e? Tudod-e?
Édes boldogságom.

Szívem fenekébe, mélyen eltemetve
Zárlak el én téged.
Szellő meg ne fujja, napsugár ne érje
Szende, halvány képed.

Szemem világaként megőrzlek téged
Az egész világtól.
Mégvédek, megóvlak irigy embereknek
Mégszóló szavától.

Mert hisz ugyanis álmom, egész boldogságunk
Tavaszeji álmom.
A mely széjjelfoszlik napsugárkeltekor,
Kelő hajnal tájon.

S folytatása nem lesz, ennek az álomnak,
Ugyis tudom, érzem.
Te boldog lész mással, én meg elsiratlak
Csendes, sötét éjen...

Eichardt Károly.

AZ ÉN VIZIÓM A MEGYEGYÜLÉS ALATT.

— A „Bácska“ eredeti tárcája. —

Írta: Pozsonyi Béla.

A vármegyei székházának nagytermében a főispáni székekkel szemben álló falon egy életnagyságu arckép függ, melyről a megyének egyik régi főispánja tekint

le szelid nyugodtsággal a kongregacionális ülése egybeült bizottsági tagokra.

Az alispán épen a vármegye állapotáról szóló kvartális jelentését olvassa. Sok fontos dolog van ebben a jelentésben; bár a bizottsági tag urak fülében még ott zibong az éjjeli mulatozás lárma, a nagy gonddal készített jelentést általános figyelemmel kísérik.

Magam is révedezve tekintek körül. Szemem végig siklik a karzaton és unottan tapad az öreg méltóságosra ott a falon.

S a mint nézem, nézem... egyszerre bolond káprázatom támad. Hasztalan hessegetem a látomást, ismét csak visszatér s a mint meg-megkerül, már nem is káprázat, hanem legalább is valóság: az öreg ur rendszerint derült nagy homlokán, mint vastag giliszták, úgy vonaglanak a ráncok s az előbb még mosolygó ábrázat, hirtelen olyan vörösré válik, mint egy jóféle ceet alá való répa.

Mintha életet öltene egyszerre az egész alak!
Én legalább tisztán látom, a mint az öreg méltóságos ránt egyet a balvállán, a melyen a panyókára vetett mente nyugszik, nagyot dobbant a lábával s legalább is úgy tesz, mint a ki haragszik és pörölni készül:
— Mordieu! — szóllal meg egyszerre az öreg ur, ki mint a párizsi béke volt likvidáló biztosa, még ma se tudta elfelejteni a franciát. — Mordieu! — mondja ismét, ezek az emberek ma sem igen udvariasabbak, mint bunfordi elődeiek e század kezdetén. Ide tesznek az ajtó mögé s valamennyi mind hátat fordít nekem... nekem: egyesült két meggyűlt első főispánjának, a gubernális tanácsosnak, ki Ferenc császár belső titkosa valék s egy Napoleonnal paroláztam.

Mordizom! hát soha se lesz béke közöttünk?... Ez nyakasfaj, még mindig tartja a baragot? Ennyi időre csak megtérhetett volna az esztük, hogy kiengeszteljük az elődök vétkeit...

Haj, haj!... és milyen elődök?...
Ördög és pokol! még ma is beszant, hogy azok az armalista bunyók, kiknek nemessége alig egy előző századból datált, csak egy kutyába sem vettek... engem: az ősi család sarját, a büszke főrangut, ki egy Lipót-rendet

visszautasítottam és hogy ez e népség, melynek java-része militári bocsorosokból állt, mely korezmát csinált a megyeházból és melytől kongregációk alatt pandurokkal kellett elszedetnem a bunkost, ki tudott rajtam fogni... rajtam: a fiom diplomátán, a klasszikus műveltségű emberek... ők, kik oly gyalázatosan idézték a corpus juris.

Már az installációnon kicsibe mult, hogy meg nem szöktettek!

Párizsból hozattam a szakácsokat és minden osztrigáért egy-egy lázsiást fiztettem. Olyan ebédet adtattam, hogy Davoust barátom inyét csiklandoztatta volna... Hanem azért azok a drága étekek úgy kerültek le az asztalról mind érintetlenül s míg az én francia szakácsaim kétségbeesve sopánkodtak, hogy nem találták el a bácskai seigneurök (mondták ők, bugrisok: mondtam én) izlését, addig a vármegye főiskálisa ingujjra vetközve lobogó tűz mellett főzött a résztükre az udvaron éktelen kotlákban kiállhatatlan odeurrel párolgó tarhonyás jubpaprikást.

Hanem a spanyol boraimat meg aztán úgy itták, hogy egész átalagokkal köszöntettek egymásra...

S miféle megjegyzéseket kellett ott hallanom, mivel, hogy nem voltam olyan tézslavallu, széles, nagy termet, mint ők maguk és hogy a főispáni szék elé egy mahagoni számolyt tettettem.

S hogy kellett eltűrnöm otromba tréfáikat, mikor a lakoma alatt beborozott fővel székestől együtt az asztalra emeltek s onnan le nem eresztettek... mondván, hogy: nem akarnak háborut a császárral, ha valamiként elvesztenének.

Hát még a dikcióik! mikor szemembe mondták, hogy ambátor megesett a megyén, hogy egy löhitűt (Lutherre!... ez fájt legjobban) tettek ide főispánnak, elvárják tőlem, miszerint senki az ő igaz katolika meggyőződésétől el ne térítessek... Mintha bizony nem volna könnyebb száz új sektát alapítani, mint egy bűnyót prozelitává tenni!

S ezeket jöttem én ide civilizálni, francia modorságra szoktatni!...

Pedig lelkekre!... megtettem mindent, hogy őket

mennyek anyala és felhangzott a biztató, az örömet hozó szózat: feltámadott!...

S előtte, utána köztünk honolt a szabadság nagy eszméje, de mi nem hittünk benne; sokan látják csodáit s mégis kételyekkel tépelődnek; folyton felénk fordítja magasatos arcultját és oh de sokszor nem ismerjük meg, megtagadjuk, elfordulunk tőle.

Pedig az feltámadott s fel fog támadni mindannyiszor, valahányszor sirba helyezik.

S ezt sokszor megcselekedték s még sokszor fogják újból megkísérteni, még azok is, akik legjobban hisznek benne.

De a szabadság ismét és újból fel fog támadni, míg az emberi elme az önmagára rakott bilincsekből fel nem szabadul, mert kevés az a szabadság, melyet a politikai intézményekbe helyezünk, még kevesebb az a szabadság, melynek nevében nyers erőszakot még nyersebbet ellensúlyozunk s a legkevesebbet ér az a szabadság, midőn üres szólásokat s még üresebb külsőségeket fittogtatunk önmagunk és mások előtt.

Mindezek inkább egy-egy sírhelye a szabadságnak, melyből az újból feltámad, fel kell támadnia, hogy égi malasztjával elárasztja a világot és elhárítván minden akadályt a gondolat — ezen isteni szikra — utjából, az embert felszabadítsa előítéletei, tunyasága és mind attól a rossztól, a mit elmúlt idők iszapja és saját tökéletlenségétől reá tapadt.

Ez a szabadság igaz eszméje s ebben benne van az ige, a hit, az igazság, az erkölcsi törvények egész foglalatja, az ember földi rendeltetése s az Istenség igaz imádása.

Feltámadott...

Feltámadott már jó ideje s ott fényeskedik a magasságban. Egy-egy sugára lehatol hozzánk, ehhez a szép, áldott, imádott, szabad hazánkhoz...

Merre vezet hazánk sorsának hajóját a hatalmas világszellem? Ki tudná azt megmondani? — Útjai rejtélyesek, mozdulatai kifürkészhetlenek s homály borul a jövőre!

Homály? Oh nem!

Hisz feltámadott az ige, a hit, az igazság s sugarai leragyognak a magasságból.

Minek vannak akadályok a sugarak útjában, minek a homály a világosság helyett?

Feltámadott...

Feltámadott az üdvözítő, az ige, a hit, az igazság, valóban feltámadott!...

Bárczi.

Husvét.

Egyik husvétvasárnapról számítjuk Magyarország történetének legújabb korát: a feltámadást az elnyomatásból és csüggedésből, Magyarország fennmaradásáért való aggodalomból, a szabadság és állami önállóság után való vágyakozás állapotából. Híres husvétii cikkelyében vezette be a bölcs államférfi, kit a Gondviselés a magyar nemzetnek ajándékozott, a leigázott Magyarország feltámadását és azóta politikai szokás és kegyeletes gyakorlat lett a husvétii ünnepeket a nagy bölcs szelleméhez méltó módon megülni, emlékének áldozni és vallási gyakorlatok mellett politikai magunkba-szállást is tartani, a nemzet multja s jövője felett elmélkedni és a jelen helyzetet pártatlan méltatás alá vonni.

magamhoz emelem, hogy jobbjait magasabb hivatalokba, ranghoz, kitüntetésekhez juttassam. De hát tudott is ez a nép simulni, tudott is kapaszkodni, a kegyeres pajtásan kívül másból törőlközn... mikor a strébert, még ma is csak a hírből ismeri.

Akkora főrangú se volt köztük, mint az öklöm, mégis mikor egyiknek, másiknak kiltátsba helyeztem egy kis baroságot, csak úgy felvállról vetette vissza, hogy minek a?... Anélkül ugyan — mondották — meglegnénk, csak buza a Bácskában, bor a Baranyában teremjen elég.

Pedig nem éppen rossz nép. Az első alispánom az Odry Andris, az a rusztikus műveltségű ember, a ki azt se tudta, hogy kell a felterjesztéseket a kancelláriához címezni, úgy elbánt velök, mint apró gyermekekkel, kik az apai fenyegetésként félnek. Generális kongregációkor sokszor nyílt ülésben is leszararazta őket. Hanem azért a bűnyo mégis csak azt mondta: *Kako bilo, da bilo, Odryja je vicispán!* (A hogy van, úgy van, Odry a vicispán)... A ki pedig magyar volt közöttük, az meg bizonygattára, hogy *de bizony igaza van a komsinának.*

Az igaz, hogy az alispán értett is a nyelvtükön. Ha pedig nem győzte őket már szóval, akkor leitatatta őket az asztal alá, a mi még náluk is *inappellabilis forum.*

Annál kevésbé tudtam én magam dülőre jutni velök... Hanem azért mégis csak kifogtam rajtuk. Mikor meguntam a bajlódást velök, itt hagytam őket, különben miut vármegyéjük védszentje az oláhokat... Soha sem láttak többet. Az igaz, hogy nem is igen tartóztattak. De már az aztán annál jobban fájt nekik, hogy husz esztendőn át nem tarthattak restaurációt, nem verhettek be hivatalosan egymás fejét s nem is ihattak meg az alispán gázsiját (pedig egyszerre bármat is választottak) minden négy évben előre.

Par nom du dieu! még ma is örülök, hogy úgy megboszuítottam őket.

E közben a közgyűlés véget ér; a bizottsági tagok kifelé tudulnak az ajtón s a kinek közlök véletlenül rávetődik a szeme az öreg méltóságosra ott a falon: az mind elmosolyogja magát...

Ezen elmélkedések közben feltűnik egy különös, kiválóan magyaros jelenség folytonossága, a mely vörös fonálként húzódik végig hazánk ezeréves történelmében. Az elnyomatásban, a szerencsétlenségben, nyomorban és nemzeti gyászban mint a jó testvérek, mindig egyetértettek, összetartottak a magyarok. Az elvesztett szabadságért való fájdalom megszüntetett minden társadalmi különbséget. A lánc, melyet a paraszt hordott, ép oly szívzaggatóan csörömpölt, mint a grófi rab bilincse, a kinek szintén sepernie kellett az utcát. És miként közös volt a fájdalom, közösek voltak a könnyek is, melyeket a hazáért sirtunk.

És ha szabad lett a dolgok fejlődése, ha szép husvét köszöntött be a hazára, ha a hazaszeretet működésének, a hazafiak áldozatainak sikerült az eltűnt szerencsét, az imádott szabadságot visszahódítani, Magyarországot az előrehaladó, szabad-élvű és kulturális fejlődés útjára vinni, a magyar hazát gazdaggá, hatalmassá és tiszteltté tenni: akkor megint jogaiba lépett az egyenlenség régi bűne, testvér nem bizott a testvérben, az egyik magyar üldözte, gyűlölte és átkozta a másikat és ez számtalanszor ismétlődött államiságunk ezer esztendeje alatt. Nem lenne az Magyarország hű történelme, ha Deák Ferenc husvétii cikkelye után másképp történt volna.

A helyzetet, melyben Magyarország van, alaposabban kell méltatnunk, összehasonlításokat kell tennünk a mult és jelen közt. Egy mély hódolattal tisztelt és szeretett királyi jogára alatt fejlesztett szabad intézményeit Magyarország és állami függetlenségében biztos alapon nyugvó, esküvel megerősített alkotmányának örvend, amelyért a kontinens minden népe irigyel bennünket. Az európai államok szövetségében komolyan számolnak ennek az ezeresztendő országnak a politikájával és rokonszenvével, mert már ismételtlen döntőleg beavatkozott Európa történelmi eseményeibe. És belső fejlődését illetőleg egy sokaktól irigyelt, imponáló államá lett Magyarország az európai koncertben, és az intézkedés szívósságában, erélyében s önállóságában már sok bámulatosat végzett s még végezni hivatott.

A barátságos, de politikai tekintetben erősen széthasadozott, mert nemzetiségek szerint szétdarabolt Ausztriával szövetségben Magyarország az egész monarchia sulypontját biztosította magának és oly tulsulyt vivott ki, aminélvel előzőt soha sem bírt.

És ha politikai és gazdasági dolgokban néha nehézségek voltak is, az ország ügyeinek kitűnő vezetése folytán csakhamar legyőzték azokat. A magyar állam szabad fejlődésének és erősítésének egyetlen-egy feltétele sem hiányzik, csak a saját honfitársuk testvéri bizalma egymáshoz. Mi sem hiányzik, csak az, hogy az egy azon haza fia, ha kell, mint ellenfelek, de semmi körülmények közt sem mint ellenségek, álljanak szemben egymással. Mint ellenfelek, kiknek hazaszeretetében, tiszta patriotizmusában semmi körülmények közt sem lenne szabad kételkedni.

E haza minden igaz fiának első sorban és minden körülmények közt a haza sorsát kell szemé előtt tartania. Deák Ferenc emlékének kell bennünket teljesen és egészen eltölteni. Az ország jóléte legyen a legfontosabb törvényünk, a haza

szeretetében kell mindnyájunknak egyetértünk. Csak a módnak, melyen hazaszeretettünket érvényre juttatjuk, szabad különbözőnek lenni. A legnagyobb szolgálatot akkor tesszük a hazának, ha Deák Ferenc szándékához hiven a hazát mindenek felett, még a saját politikai becsvágyunknál is magasabba becsüljük. „A haza minden előtt”, ez legyen jelgénk, ez lebegjen folyton szemünk előtt s ezt véssük be mélyen szívünkbe, akkor nagy és hatalmas marad ez az ország és fennáll a világ végeig.

Bács-Bodrogh megye községi segéd- és kezelő-személyzetének nyugdíja.

Kedves kartársak!

Az apatini járás községi segéd- és kezelő-személyzetének kérelmére beérkezett kérdőívekből volt szerencsém megtudni, hogy Bács megye közigazgatási napszámosságainak száma a háromszázat meghaladja.

Háromszáz ember, ki nagyjából 300 forintból folytonos pénzzavarokkal küzdve rágódik napról-napra penészes, fekete kenyéren; háromszáz ember, ki a szent törvény s a magas rendeletkecs becsületes végrehajtója szép Magyarország éléstárának, Bács-Bodrogh vármegyének területén; háromszáz ember, ki hangya szorgalommal szánt, vet, arat és megtölti az állam, a megye s a község éléstárát, ki építi a hon védbástyáit, ki gyűjti, szétválogatja és feltalálja a statisztika minden egyes szemecskéjét; háromszáz ember, ki hűen szolgálja a hazát és hivatalát, igen háromszáz ember, kire a koldusbot várakozik.

Igen uraim! háromszázan vagyunk ezen egy kenyéren!

Jól értsenek meg uraim, nem a megelégedettség ördöge, sem a világfájdalom keserve nem szól lelkemből, midőn e sorokat írom; csak a gondolkodó emberésznek ama kiirthatatlan törvénye, mely a jövőt sohasem tévesztheti szemé elől. Azért hát fel bajtársak egyesüljünk!

A piciny erecskét, mely a sziklában fakad, a madár is átlépi; ám a sok piciny érből leszen a kis patak, mely már vígan locsogva viszi magával medrében a kavicsokat, míg többekkel egyesülve, folyóvá lesz, mely már tajtékova szeli át a rónát s hullámaival büszkén szakgatja a partokat, miglen társulva folyamámá nő, hogy fákat döntsön, sziklákat ragadjon, falvakat, városokat pusztítson, míg végre a tengerbe ömölven, a világ bömbölő bősé urává válik.

Igen bajtársak! egyikünk sem oly szép, oly tudós, oly hatalmas, hogy jobb ügyünket biztosíthatná; ám ha egyesülünk, leszünk egy kis patakcsa, mely tiszta keblének édes locsogásu kérelmével lehetetlen, hogy minden követ meg ne lágyítson. Igen bajtársak egyesüljünk egy 300 ajaknak egy szívből fakadó kérelmére, — mely esetre meg vagyok győződve róla, hogy jó uraink legalább is annyi jó akaratot fognak tanusítani ügyünk iránt, mint amennyi lelkesedéssel fogunk tudni saját javunkért esdekeln.

De hát mit is kérjünk? Én így okoskodom: Háromszáznál többen vagyunk, mindgyükünknek évi fizetése legalább 300 frt, ergo: $300 \times 300 = 90000$ frt, ennek évi 10% -a = 9000 frt, ez 5 éven át csak kamat nélkül is kitesz 45,000 frtot.

A bizottsági tag urak ugyanis mindannyian tudják, hogy az öreg Podmaniczky József bárónak a feje, úgy került arra a déleceg termetre, a hogy Fűrhez Marci vitézi fotográfiája készült: se keze, se laba, se a munderja nem az övé, mégis csak ő volna.

S keresi mindenki azt a *historiai pupot*, melyet a festő keze olyan ügyesen maszkírozott, mely azonban mégis csak ott van valahol a mente alatt ömeltősága hátán: *olyan igaz az, mint a hogy a miatt nem tarthatott a vármegye husz éven át restaurációt.*

De mikor olyan bolondos dolog is volt az, hogy az a hőbortos Vojnits Muki egyéb dolgot nem talált, minthogy *generális kongregációkor* nyílt ülésben legyeket fogdosson — ömeltősága pupján.

CSATAVESZTÉS.

Irta: VÉRTESI GYULA.

A sűrű lombu akácok az ut két oldaláról egymásra borulnak s az egész ut, mintha valami hosszú, zöld alagút lenne.

A színtelen, tiszta mezei levegőben élesen válik ki két lovas alakja, a kik ott baladnak egymás mellett az árnyékos szép uton.

Egy-egy ritkább ág között áttör a napsugár és erős fényesikotat vet lovasra, lóra.

Még csak szeptember közepe felé járt az idő, de az akácok tetejéről már szállingózott lefelé egy-két száraz levél, mely mint megannyi apró sárga pille repdesett a meleg őszi levegőben.

A hamvaskék égről a nap széles kullókbén szórta sugarait le az illatos földre, a rétekre, a hol javában sarjuztak; a kanyargó Tiszára, melyen lassan, csendesen ereszkedtek alá a hajók, meg az apró csónakok, lassan, csendesen, mint holmi békes poétalelekben az elmúlás s az őszi élet melancolikus hangulatai.

Az ut két oldalán, egyik felén a nagy büszkén begyennek nevezett, vakanturásszerű halomig, másikon pedig le egészen a Tiszáig vígan dolgoztak a munkások. Parasztleányok vágták a sarju-szénát; egyenes,

fehér vonalakban látszottak a távolabb eső kaszások s szétszórva a nagy réten, úgy néztek ki, mint afféle odavetített fehér vonalak, melyeket valahonnan az égboltról vetítget oda valami felsőbb hatalom. A vonalak ide-oda mozogtak, egyforma ritmussal, a mint a legények előrehajoltak a vágáshoz, vágáltak egy rendet s megint odébb mentek.

A kaszások nyomán kurta szoknyás leányok, hátrakötött haju menyecskék gyűjtik a szénát, nyomukban jár egy-egy pajkos legény is, aki módját ejti, hogy a dolognak a könnyebb végét fogja és kaszálás helyett gereblyezzen.

Sőt egyebet is csináljon. Az egyik szemfüles legény imbol át akarja karolni az egyik csinos gyűjtőt s nem rajta áll, hogy a kis leány piros arcán el nem csattanhat a csókja. De a leány nem nagyon hajlandó a csókra.

— Majd a lakzi után! — mondja kacagva.

— Ugyan ne mókázz Böske, nem kell ahhoz lakzi. Nézz csak oda biz' isten az a tiszt ur se várja be a lakzit, a ki ott lovagol az uton a Demjenné nagysága mellett. Nézzd csak hogy hozzáhajlik.

A leány a szeme fölé tartja a kezét és úgy néz a lovaspárra.

A legénynek meg csak ez kellett. Míg a leány bámol, az alatt átkapja a derekát és megcsókolja.

— No lásd, hogy szinte vállára borul a tiszt urnak. Az bezzeg nem fog vele így veszekedni, mint te velem — beszéli azután a legény, mikor a leányzó mindenféleképpen lecsúfolja.

— Azoknak szabad, azok urak — nem olyan csavargók mint te! Meg azután nem is igaz, hogy egymáshoz hajolnak.

Pedig bizony valóban úgy látszott. A két ló szorosan egymás mellett lépésben megy. A rajtok illő két alak oly közel van egymáshoz, hogy messziről úgy látszik, mintha egyek lennének.

Demjenné sokalja is a közelgést:

— Menjen odébb Perényi! — mondja a főhadnagynak — s ne beszéljen ilyen bolondokat. Mária belefájult a fejem a beszédjébe. Meg azután hiába erőlteti meg becses agyát; nekem hiába beszél. Csaldózik,

Me

Ha már alapul, az fizetnék tesleges elagott bár, de me És talán maga a j Mert, ha t hozzájárul hogy mi fizetgetnői zői nyugdí csakis ha szerint te

De l séggel ne elég tekin részünkre mely eset kérelmére kezelését. kegyesked

Nagy ha óhajtu dolgoznu s az én g nem talá magunkar vitel módj nyezők te állhassunk legszébb óhajtott c Prigl.

Me

Hazár kereskedők hatjuk, lo kedik jól ország jól tova fejleszt ben is jele a miért is érdekekben segélyezése

A haz ben igen s many nem remélhető, fogjuk.

Hogy mennyit szítást nyúj ügyelőnek és a napok amelyet ta fogva szüke kiterjeszked részre és a

ha azt hiszi

a kívül magá A főhad szel tovább. a többi. Legf baj. Legfelj megmondása mikor a nő h hogy még tó terepviszony

Igenis t jó katona. A alább ő azt hi óvatos, okos mentálizmusa kell támadni. így megtalál a akkor többny Szép sz Ismeri jól a hódolási kis

Mindenf mámoros pill voltak, a kik barátság esub és szenvedély a kik előtt a tartották a g mostani fél t a bűnre, de t dozó szerelm

— Higyi a szerelem, a relem. Valami földi salak sim kedves őszi d a lassan herva dás ragyogásu vágyat, mintho löttünk; a rét, maga nézne re tekintettel.

Ha már most mi öt év alatt ennyit lefizetnénk alapul, azután évenként 5%-ot vagyis 4500 frtot fizetnénk évi járulék gyanánt, ez talán elég tiszteséges összeg volna arra, hogy abból egy-két elaggott segédjegyzőnek öreg napjaira szegényes bár, de mégis tiszteséges megélhetést biztosítsunk? És talán elég tekintélyes összeg arra is, hogy maga a jegyzői egylet is figyelemre méltathassa. Mert, ha ugy a hasonlatosság kedvéért a községek hozzájárulását is ide képzeljük, s ha meggondoljuk, hogy mi ezen összegecskéinket hosszabb ideig fizetgetnők, mint jó principálisaink, akkor a jegyzői nyugdíjalapot csakis erősíteniök, vagyis annak csakis hasznára lehetnének. Szerény véleményem szerint tehát mindenképp előtét kellene kérnünk.

De ha a jegyzői nyugdíj-egyletbe már épen-séggel nem férnénk bele, akkor, hiszem, hogy elég tekintélyes a fenti összeg arra is, hogy abból részünkre egy önálló nyugdíj-egylet alakítsassék, mely esetben minden esetre háromszázunk eső kérelmével oda kellene hatnunk, hogy egyletünk kezelését, ép úgy, mint jegyző urakét is, a megye kegyeskednék magára vállalni.

Nagyot mondtam! de nem tehetek róla; mert ha óhajtuk a nyugdíj-egyletet, arról is kell gondolkoznunk, hogy miképpen lehetne azt létrehozni, s az én gyenge elmém e kettő között közeputat nem talált. Rajta tehát kartársak! szánjuk rá magunkat az egyesülésre s gondolkodjunk a kivitel módja felett, hogy majdan, ha a kezdeményezők tette szólítanak bennünket, kész tervvel állhassunk elő s kérelmünket szívünk sugalta legszebb szavakkal előadva érhesük el ösödöktől óhajtott célunkat.

Prigl.-Szent-Iván.

Égi Lajos,
segédjegyző.

Megyénk iparoktatása.

Hazánk középosztályát az iparosság és a kereskedők képezik, akikről határozottan kimondhatjuk, hogy amint fejlődik műveltségük, emelkedik jólétük, ugy emelkedik, boldogul az egész ország jóléte. E mellett még a nemzeti irány tova fejlesztésében, a magyarosodás terjesztésében is jelentékeny rész jut ki eme osztálynak, a miért is méltó, hogy az állam az iparoktatás érdekében a legmesszebb menő intézkedéseket, segélyezéseket teljesítse.

A hazai iparoktatás fejlődése az utóbbi években igen szép reményre jogosít. A magyar kormány nem zárkózik el a kívánalmaktól és így remélhető, hogy áldásos gyümölcsét érezni is fogjuk.

Hogy mily fokon áll iparoktatásunk és mennyit haladt, arról bő és részletes felvilágosítást nyújt Mártonffy Márton iparoktatási felügyelőnek a közoktatásügyi miniszterhez intézett és a napokban megjelent terjedelmes jelentése, amelyet tanulságos voltánál és érdekességénél fogva szükségesnek tartunk ismertetni, különösen kiterjeszkedvén a megyénk iparoktatását felölölő részre és adatokra.

A terjedelmes és nagy gonddal összeállított jelentés az országos iparoktatási főigazgatónak a miniszterhez intézett jelentésével kezdődik az 1895—96-ik tanév eredményéről. Itt kiemeli, hogy a mult jelentés óta lényegesen javult az iskolák helyzete, ugy hogy eme iskolák a hazai iskolák sorozatában számot tesznek, mint kulturális tényezők és mint a magyar nemzeti nevelés- és oktatásügy faktorai.

Bizony a nemzetiségek lakta vidékeken alig megbecsülhető feladat jut ez iskoláknak. Itt látjuk, hogy az elemi, nemzetiségi, felekezeti iskolák mily anyagot szállítanak, akiknek a hazaszeretetről, a magyar történelemtől fogalmuk sincs, a haza nyelvét nem is ismerik. És itt látjuk — a statisztika is mutatja — hogy a 3 évi idő alatt becsülni, szeretni tanulják a hazát, örömmel tanulják ismerni a szorgalom, a munka becsét. A jelentésből is kiténik, hogy alig van hely, ahol ugynevezett előkészítő osztályok nem volnának az iskolák mellett. Ez mind azt bizonyítja, hogy az oda kerülő elem vagy nem járt iskolába, vagy ha járt, nem tudja e haza nyelvét, amely ez iskolák kötelező nyelve.

Nagy célt munkál az iparoktatás és nem szorul bizonyításra, hogy az iparos- és kereskedőosztálynak elsősorú feladata, a magyar nemzeti eszméktől lelkesülve, megingathatatlan törszét képezni az államfenntartó és a nemzet nagyságát biztosító tőkének.

És mégis, mint a jelentés is említi, némely vidéken még ma sem érzi át iparosságunk a tanoncoktatás rendkívüli fontosságát az ipari fejlődés szempontjából és gyakoriak az iskolamulasztások. De kilátásba heyezi a főigazgató, hogy jövőben teljes szigorral fog eljárni ily mulasztásokkal szemben. Mert miként lehessen elérni eredményt, mikor a tanulásra szánt ugyis csekély óraszámából felét mulasztás rabolja el.

Elítéli a főigazgató a hatóságok lanyhaságát, mert a mulasztások ügyében a felelősség a felügyelő bizottságokat és az iskolai igazgatókat terheli, akik folyton panaszkodnak ugyan, de kötelességszerűleg nem járnak el, mert nem tesznek jelentést a felsőbbeségnél. Nagy hiba, hogy a gyermekek nincsenek tankönyvvel ellátva. Továbbá kevés helyen van megfelelő helyiség, rajzterem, ott kell a 15—18 éves fiúknak szorongani, ahol a 8—10 évesek ülnek.

Kívánatos volna, hogy az ipartörvény intézkednék arról is, hogy inas csak az lehessen, aki kellő népiszkolai előképzettséggel bír, de addig is, míg ez meglesz, az iparos és kereskedő főnökökön függ, hogy maguk és osztályuk jóvoltából törekedjenek arra, hogy a tanoncfijuság értelmi színvonala emeltessek, ne vegyenek magukhoz olyant tanoncul, aki az elemi iskola IV—VI. osztályát el nem végezte.

Rámutat a jelentés ama hátrányra is, hogy a testileg kimerült tanoncok a késő esti órákban nyernek tanítást mindenütt, csak az egy Pécs város az, ahol az iparosság humánusan gondol-

kozván, tanoncaikat a délutáni órákban engedik iskolába.

Mert a jelentés összehasonlítást tesz az 1894. és az 1896. tanév adataival. E két év alatt is erős a haladás minden tekintetben. Mig 1894-ben volt 345 iparostanonc-iskola, addig 1896-ban 364, szaporulat 19. Volt 1553 osztály, most 1741. 1894-ben 67,534 tanuló járt iskolába, 1896-ban 72,718, szaporulat 5184. Tanító működött 94-ben 1884, 96-ban 2150.

Az összes iskolák fentartási költsége 508,598 frt. Kereskedőtanonc-iskola van külön 82, amelybe 5831 tanuló járt 245 osztályba, ahol 357 tanító oktat. Ez iskolák fentartása 91,648 frtba került.

Ezután a jelentés az iskolákra és felügyelőre vonatkozó fontosabb rendeleteket közli kivonatban.

Ezt követik a statisztikai adatok.

Minket csak a megyénk iparos és kereskedő iskoláira vonatkozó adatok érdekelnek, amelyekből a legvezetesebbeket a következőkben ismertetjük.

Megyénkben 19 helyen van iparostanonc-iskola és pedig:

Osztály	Tanuló	Magyar	Más	Tanító	Fentartási költség frt	Székelt költség frt	Mulasztott óra
Ada	4	175	139	36	8	1030	200
Apatin	6	434	20	414	6	1644	802
Baja	10	627	605	22	14	2401	569
B-Kula	4	160	38	122	4	800	427
Bezdan	4	113	66	47	4	927	113
Cservenka	4	116	10	106	4	700	550
Hódságh	3	140	5	135	2	253	256
N.-Palánka	5	377	9	368	5	1130	235
O-Becsé	4	262	142	120	7	1338	200
O-Kanizsa	4	184	167	17	7	1515	510
Szivac	3	99	22	77	3	401	—
Szabadka	10	677	420	257	13	3695	—
Szenttamás	4	147	43	104	4	860	—
Titlen	3	47	8	39	4	440	200
Topolya	4	171	155	16	3	1061	471
Uj-Vorbász	4	241	37	204	6	904	350
Ujvidék	13	620	185	435	14	4282	600
Zenta	4	241	206	35	11	1659	760
Zombor	7	540	166	374	11	2330	400
Összesen	100	5371	2443	2928	130	27370	6143

Itt könnyű áttekinteni, hogy legtöbb a tanuló Szabadkán és Baján; legkevesebb Titelen. Legtöbb köztük a magyar Baján, legkevesebb Hódsághon. Legtöbbe kerül az újvidéki és szabadkai iskola, legkevesebbe a hódsághi. Legtöbb segélyt kapott az apatini; semmit Szivac, Szabadka és Szenttamás. (Ezek a leggazdagabbak.) Botrányosan sok a mulasztás Szabadkán (8979 óra) és O-Becsén (7598 óra). Tessék ilyen helyen eredményt kívánni. Legkevesebb a mulasztás Adán. Alapítványokkal bir a bajai (200 frt), cservenkai (100 frt) és a zombori (2500 frt). A tannyelv mindenütt magyar, csak Cservenkán és N.-Palánkán magyar-német, mig Ujvidéken magyar-német-szerb, de e helyeken is bizonyára néhány év mulva magyar lesz a tannyelv, mint ahogy magyar pl. Apatinban, Titelen, O-Becsén, Szenttamáson stb.

A foglalkozást tekintve megyénkben legtöbb a szabóinas 581, azután kőmives 525, asztalos 438, cipész 429, borbély 365, molnár 299, lakatos 242, kovács 195 stb.

Ezután megyénként minden iskola általános eredménye és hiányai soroltatniak föl.

ha azt hiszi, hogy olyan vagyok mint a többi asszony, a kivel magának dolga volt.

A főhadnagy ur egyet pödörint a bajuszán s beszél tovább. Tudja ő, hogy ez csak olyan asszony, mint a többi. Legfeljebb jobban tartja magát. De hát ez nem baj. Legfeljebb több beszédbe, még több időbe kerül a meghódítása. Ismeri ő ezt a frázisát a védelemnek, mikor a nő hallgatást kér. Csak azért kér hallgatást, hogy még többet halljon! Nohát hallhat! Csak rajta! A terepviszonyokkal tisztában van, a győzelem biztos.

Igenis tisztában van. Perényi főhadnagy ur igen jó katona. A terrenumot, a melyen harcolni akar, legelőbb ő azt hiszi, hogy nagyon jól ismeri. Demjén Lázárné óvatos, okos asszony, de az ábrándozásokra és a szentimentalizmusra nagyon hajló. Ez a győnge oldala. Ezt kell támadni. S a főhadnagy ur támadja is. S mikor ő így megtalálta már az ostromlott vár győnge oldalát, akkor többnyire nincs is már messze a vár bevétele. Szép számú diadal jelöli már az ő donjuáni útját. Ismeri jól az asszonyokat. S a megismeréstől a meghódításig kis ut vezet.

Mindenfelé volt már dolga. Volt, a kit csak mámoros pillanatok hevében lehetett megostromolni; voltak, a kikhez csak hódoló alázattal, szent és tiszta barátság csuhája alatt lehetett közeledni, szidva a bűnt és szenvedélyt és így szitva a bűnös szenvedélyt; voltak, a kikhez csak vakmerőséggel lehetett közeledni; voltak, a kik előtt a gyávát kellett adni; voltak, a kik bűnnek tartották a gyönyört s a kik gyönyörnek a bűnt. Ez a mostani fél tőle, de mégis kíváncsi reá. Nem is magára a bűnre, de talán csak a bűn hangulatára. Itt az ábrándozó szerelmet kell adni.

Higye el szép nagyságos asszonyom, hogy az a szerelem, a mit maga iránt érezek, talán nem is szerelem. Valami tisztább, nemesebb érzés, melyben semmi földi salak sincs. Látja, most is, mikor ezen a bájos, kedves ősi délelőttön, itt a tiszta, fényes égbolt alatt, a lassan hervadó táj méla hangulatában néz reám csodás ragyogású szelid nagy szemével - alig érezek egyéb vágyat, minthogy bárcsak vállnék kővé itt minden körülöttünk; a ré, a napsugár, az emberek, mi ketten is és maga nézne reám egész az örökkévalóságig megkövesült tekintettel.

— Szépen néznék ki, — kacagott fel az asszonyka, megbatottságát ezzel a kacagással is leplezni akarván. Mert ugy érezte, hogy csakugyan meg van hatva egy kisé. Mintha valójában látott volna megszillanni valamit a férfi szemében az ideális, tiszta szerelem fényéből. Ha valóban szeretné őt ez az ember! Nem ugy, mint a többiek, a kik csak áldozatokra vadásznak, de igazi, belső, hévteljes szerelemmel. Ha ugy lenne!

S egyszerre csak mint valami modern battyus lovag képe, ugy domborodik ki előtte a férfi alakja. Ábrándokkal és szentimentális hangulatokkal teli asszonyi lelke egyszerre csak elárasztotta szelid fényvel a férfi alakját. Hát megtalálta volna végre az első férfit, a ki őnzetlen, tiszta szerelmet kínál neki, az első férfit, a ki nem olyan nyomorult és számító, mint a többi, a ki eddig körülrajongta.

Hát csakugyan volna férfi, a kinek szive is van? Eddig utálta valamennyit. Elkezdve férjétől, végig valamennyi udvarlóján. A férje? az csak szeretőjének tartotta. Birni akarta, mert ingerelte őt a szépségével, de a lelkére nem volt kíváncsi, teljesen meg volt elégedve azzal, hogy a testét átengedte neki. A többi pedig? Az még férjénél is aljasabb volt. Mert ezek is csak birni akarták őt, de ezek minden jog nélkül, minden kötelezettség nélkül.

Es ime végre talált egy férfit, a kinek szive van, a ki másképp is tud szeretni, mint a hogy a férfiak szoktak.

A férfi elhallgatott és titkos gyönyörrel nézte a nő arcát. Közele diadala előhíret olvasta le róla. Szótlanul lovagoltak egymás mellett. Az utról leérték s végig a réteken, egyenesen a balmok felé lovagoltak. Ott azután egy kis tisztáson a főhadnagy leugrott lováról s lesegítette az asszonyt is.

— Elfáradhatott már! Jöjjön, járjunk egyet ebben a kis erdőben.

Mikor odanyújtotta a nőnek a kezét, ugy érezte, mintha az egy kisé megszorította volna.

— Aha, a megadás első fehér zászlója — gondolta a főhadnagy ur.

Es nemcsak visszashorította a kis, finom, puha kezecskét, de oda is hajolt az arcához és leglágyabb hangján sugta neki:

— Szeretem, szeretem!

A karja már ölelésre fonódott, mikor egyszerre csak elsiklott mellőle az asszony s megállva előtte, nagy sötét szemével, mélyen, hosszan nézett a férfi szemébe, mintha azon által a lelkebe akart volna belátni s így kérdezte tőle:

— Igazán szeret?

— Esküszöm.

Akkor esküjére kérem, ne közeledjék hozzám. Maradjon ott, nézzen a szemembe s ugy mondja, hogy szeret. Nagyon boldoggá tesz, ha mondja. De elégedjek meg ennyivel. Most ne akarjon többet! Később talán! De most hagyjon meg ebben az édes álomban, hogy találtam egy embert, a ki jobb, tisztességesebb a többinél, a ki előtt több a szerelem a vágnál, a ki becsülni is tud minket, nemcsak szeretni.

Reszkette nyújtotta kezét a férfi felé, miközben szeme tele jött könnyel:

— Egy szép álom! Szeressük egymást így! A főhadnagy ur tisztában volt vele, hogy ha most nem támad, a vár őrsége kineveti. Ismeri ő ezeket a stádiumokat. Az az utolsó pont, mikor a nő sir. Ezután már a feltétlen megadás jön.

Átöleli a nőt és lángoló arccal, csókoszomjas ajakkal keresi az ajakát, miközben libegve ismételteti.

— Szeretlek! Az enyém vagy!

Az pedig, mikor látja a férfi felgyúlt arcát, lángoló tekintetű szemét és érezi magára kulcsolódni remegő karját, egyszerre csak felsikolt és ellöki őt magától.

Egy pillanata alatt kiszáll a szívéből minden érzés az előtte álló alak iránt. Látja, érzi, hogy ez is csak olyan közönséges legény, mint a többi!

Először utálatlalt nézi, azután meg nagyon nevetésgesnek találja:

— Kérem, hozza elő a lovamat! — fordul azután hozzá — és ne komédiázzék.

A főhadnagy ur egy káromkodást fojt el magában. No ezzel megjárta! Csak még egy kicsit kellett volna adni a holdvilágfalót! De így vége mindennek! Az ördög vigye el ezt a sietséget!

S lehet, hogy igaza volt a főhadnagy urnak. Várni kellett volna egy kicsit. Most már azután várhat akár itéletnapig.

Kereskedőtanonc-iskola van megyénkben:

Ország	Tanuló	Magyar	Más	Tanító	Költsége	Mulasztott óra
Baja	3	53	51	2	6	865
Szabadka	4	85	43	4	4	1252
Ujvidék	3	88	15	7	7	2303
Zombor	3	91	27	4	4	1240
Összesen	13	317	136	21	21	5699

A tannyelv mindenütt a magyar. Befejezésül a női kereskedelmi tanfolyamok ismertetése van. Ujvidéken alakult ilyen, de egy évi fennállás után megszűnt. Az egész országban van 16 ily tanfolyam, melyet 591 nőtanuló látogat.

Ezek ismertetése után azzal a nyugodt öntudattal tesszük le a tollat, hogy vármegyénkben az iparos és kereskedő tanoncok oktatása a kellő szinten áll és lassan bár, de biztosan halad ama cél felé, amelyet eme iskoláknak a haladó kor előir.

Ó-Becse.

—S.—

Jámbor Pál.

* 1821. + 1897.

Szabadkáról vesszük a gyászírt, hogy Jámbor Pál a jeles költő tegnapelőtt elhunyt.

Hiador név alatt egy hosszú életet át szolgálta tollalval a hazát és mert működésének tere vármegyénk volt leginkább, őt teljesen a miénknek, bácskainak tiszteltük.

Mozgalmas életpálya volt az övé, az élet hullámai hol fel, hol levetették, de életének minden körülményei között szent lelkesedéssel szolgálta özzellenül hazáját és áldozott az ideál oltárán.

Életrajzi a adatait a következőkben adjuk:

Pakson született 1821. december végén. A gimnáziumot Kalocsán, Pécsen és Vácott végezvén, 1840 ben a kalocsai papnevelő intézetbe lépett, a hol kispap társai között egy magyar iskolát alapított. Előbb káplán volt Ó-Becsen, majd 1844-től kezdve plébános Jankovácra. Mint becei káplán köszöntött verseivel az irodalomba; első verse a Garai Regélőjében jelent meg. Majd a Honderú című dívatlap karolta fel, a mi csak ártott Jámbornak, mert szerkesztője őt játszotta ki Petőfi ellen.

A Honderúben megjelent verseit külön is kiadta „Hattyudalok“ (Pest, 1845.) és „Emléklapok egy főrangú hölgyhöz“ címek alatt.

II. Károly című történelmi drámája miatt (megjelent Pesten, 1848.), mely tárgyrol Szigligeti is irt színművet, heves polemikája volt Szigligetivel, a mi még jobban elszigetelte a többi íróktól.

A szabadságharc ügyét ő is szolgálta tollalval. Ebben az időben megjelent művei: Kossuth. Hangok az emberiséghez. Balladák. Szabad dalok. Ezen műveit lángoló haza- és szabadságszeretettel jellemzi. 1849 ben a közoktatásügyi miniszteriumban volt alkalmazva.

A katasztrófa után ő is kibujdosott és Párisban élt tolla után; francia lapokba dolgozott és Durivage álnév alatt egy kötet francia költeményt is adott ki és egy regényt „Les artistes“ címen. Fordított franciára Jókaitól s Petőfi egyik francia fordítójának: Chassin-nek segített. 1859 ben tért vissza, a mikor is segédlelkész lett Hegyesen. Az 1861. évi országgyűlésre a kulai kerület küldte. A határozati párt híve volt.

Az országgyűlés után a szabadkai gimnázium igazgatója lett. 1867-től 1871-ig ismét kulai képviselő volt. Legutóbb, mint nyugalmazott szabadkai gimnáziumi igazgató élt.

Művei még: Párisi emlékek. (2 köt. Szabadka. 1861.) Egyházi beszédek. (Szabadka 1862. újabb kiadás Budapest 1872.) Hiador költői művei. (Szabadka 1863.) A magyar irodalom története. (2 köt. Pest 1864. 2 kiadás.) Nagy Sándor. (Tragédia 1865. Pest.) Kőnn és Honu. Költemények. (Szabadka 1866.) Hiador újabb költeményei. (Pest 1861.) Jámbor Pál munkái 2 köt. (Budapest 1873.) Mesék az ifjúságnak. (Szabadka 1876.) Jámbor Pál művei (Budapest 1881—82.) Törvénytelen vér című drámáját Korvin Jánosról, sikerrel adták a nemzeti színházban és a vidéken is.

Csak halálával hullt ki a toll kezéből, a melynek még akkorában is munkás és lelkes barcosa volt.

Utóbbi időkben irt költeményei közül nagyon sok lapunkban jelent meg és a „Bácska“ benne munkatársainak Nestorát gyászolja.

Áldás emlékére!

Ifjúságom.

— Egy kötet vers és egy kötet próza. Írta Trischler Károly (Don Carlos). —

Két kötet könyv fekszik előttem: egy kötet vers és egy kötet próza. A szerkesztő ur azzal a megbízással adta nekem ezt a két kötetet át, hogy méltassam azokat. Kész örömmel vállalkoztam erre a szerepre, nem is gondolván, micsoda nagy fába vágom a fejszém.

Atlapoztam a két könyvet; elolvastam minden sort az első betűtől az utolsóig; ritka élvezettel, szeretettel, kedvvel és a pietásnak bizonyos nemével olvastam el a gyönyörű verseket és pompás prózai cikkeket.

Mi minden van ebben a két könyvben? Egy sokoldalú, jeles írónak működéséből pompás szemelvények,

a melyek egyrészt nem csekély élvezetere vannak az olvasónak, másrészt pedig kétségtelenül tanúsítják, hogy a szerző a közönséges, mindennapi tehetségét messze tulszárnyalja s ügyes pennájával maradandó becsű verseket és prózai dolgokat egyaránt teremt meg.

Trischler Károly (Don Carlos) neve az egész vármegyében ismerős. A vármegyének csak igen csekély számban levő elsőrangú írói közé tartozik, ki a fővárosi lapok nyomán a vármegye határain túl is tisztességes írói hírnévre tett szert. Különösen fiatalabb korában dolgozott sokat a fővárosi napi és szépirodalmi lapokba; dolgozatai, versei mindig közkeveltségűek voltak; a fővárosban mint hírlapíró is működött, ebbeli működésével is teljes elismerést és fényes sikereket aratva.

Mint hódásághí fut, a szíve visszahozta ide közénk, anyavármegyéjébe. Pályája ide köti s irodalmi működését is ennek a megyének szenteli. A Don Carlos névvel lépten-nyomon találkozunk, hol ebben, hol abban az újságban, mindig mindenütt általános érdeklődést keltve cikkeivel és verseivel.

Trischler Károlyt mint poétát és mint próza-írórt a mi vármegyénk közönsége minden ízében ismeri.

Ez a két kötet is nagyjából régi kedves ismerőse már a közönségnek. A szerző ugyanis „Ifjúságom“ c. alatt az évek hosszú során át a lapokban megjelent verseiből és prózai dolgozataiból állította össze a két kötetet. Nagyon kedves szöveget tett ezzel Trischler Károly a közönségnek. Mert van-e kedvesebb meglepetés, kedvesebb emlék a közönségre nézve, mint mikor egy-egy kedves írója összegyűjti az oly nagy élvezettel olvasott szellemi termékeket s így bocsátja rendelkezésére a publikumnak.

Azt mondtam, hogy a két kötet szemelvényeket tartalmaz Trischler Károly sokoldalú írói munkásságából. Tényleg úgy van, mert a mi Don Carlosunk összeirt már sok szép dolgot legalább 5-ször vagy talán 10 szer is oly nagy mennyiségben, mint ennek a két kötetnek a tartalma. Én nagyon szeretném, ha az összes irodalmi termékeit összegyűjtve láthatnánk az asztalomon. Reményem is, hogy e két kötetet követi majd a többi.

Ez a két kötet tehát korán sem mutatja be Trischler Károly kiváló írói tehetségének és ebbeli munkásságának teljes anyagát, de igenis az ügyes és finom ízésre, érzékre való összeállítás folytán minden verssel és minden prózai dolgozattal fényesen illusztrálja a mi Don Carlosunk sokoldalú poétai és próza-írói zsenialitását.

Trischler Károlynak, mint poétának legfőbb jellemvonása a közvetlenség. Ideális lelke, nemes gondolkodásmódja, magasztosan érző szíve megkapóan szól hozzánk minden strófában. Ép olyan jó óda-költő, mint dal- és elbeszélő-költő. Verselési technikája ügyes, nyelvezete magyaros és kifejező.

A verskötetben több alkalmi ódát találunk; ezek nem afajta szablonos dieshymuszok, hanem a tárgy és alkalom magasztosságáért lelkesítő poétának őszintén átértett gondolatai pompás versekben kifejezve. Mint lyrikus őszinte melegséggel dalol s ellenállhatatlanul magával ragad; szíveinket rokon-érzésre hangolja, öröme, bánata a mi bánatunk, a mi örömtünk.

Ép ilyen ügyességgel kezeli a tollát, mint elbeszélő költő.

Verséi jó részében a főmotívum a haza s a hazaszeretet. Hazafias versei főlegelők, lelkesítőek.

Trischler Károly — mint már említettem — a prózában is hivatott mestere. Úgy is mint publicista, és úgy is, mint a szorosán vett szép prózában munkása a kritika részéről csak elismerést, feltétlen elismerést érdemel. Elbeszélései, karcolatai, alkalmi és publicistai cikkei, alkalmi beszédei s más prózai dolgozatai érző szíve és nemes lelke mellett széles körű ismereteiről, ritka írói műveltségéről tanuskodnak.

Főlétséges tovább folytatni; Don Carlos a vármegyének fia, — ismerjük, olvassuk mindnyájan. Kora ifjúságától fogva — immár 15 éve — ritka előszere-ttel szántja az irodalom mezejét. Írói működésével méltán reá szolgált a nagyközönség teljes elismerésére.

Vármegyénkben kevés az író ember, de ha mégannyian volnának is, Don Carlos akkor is az első közé soroznánk, mert oda sorozzák őt irodalmi működésének jeles termékei.

Szeredy Attila.

Magyaralföldi levelek — Ausztráliába.

Kedves Ákosom! Nagy földadatot róttál reám legutóbbi kéréseddel. Korántsem vagyok meggyőződve arról, hogy a „Wonderful“ olvasói ott a Murray partjain valóban érdeklődnek fogják olvasni egy bácskai anachoréta agyvelejének sajtóságbuborékait s ha mégis írok, rödd föl ezt régi barátságunknak és annak, hogy szeretek néha irogatni.

Eleinte a Notre Dame des Ephemerides-nek akartam címezni igénytelen leveleimet, de lemondtam erről; mert boldogtalantól fogad el leveleket. Egy cseppet sem való-nem lehet — eszmény. Kivánságod szerint mindenről rád olvasom a franczia közmondást, mely szerint a szuperlatívus semmire sem kötelez? Vagy talán biztál bennem, hogy nem foglalkozom ráolvasással? Ebben persze igazad ásztrál szellemekkel per te konzerváló szép lelkeink én nélkülüm is. Hanem kivánságodnak ez a nagy foku latinud-je engem mégis feszélyez.

Tudva tudom, hogy a társadalmi életnek egyes phasisokra való osztása ép oly önkényes alkotásai az emberi elmének, mint pl. a különböző idegységek, mert

egyik a másikkal oly sokszoros, valósággal okozatos összefüggésben letecsül és marad, hogy az egyes jelenségeknek külön való tárgyalása csak a többinek. Néha mindannyi-nak bőséges ismerete és ismertetése által válik lehetővé; mégis neki vágok. Biztat az a remény is, hogy a Wonderfult nem csupán kritizáló elmék olvassák, hanem olyanok is, a kik fölötté könnyen való kielégíthetőségükkel méltán megerdemlik azt a becézettó titulust — kedves olvasó. A szigorú rendszeresség soha sem tartozott kiváló tulajdonságaim közé, tehát most se várjál tölem holmi következetes ethusgráfiai studiumot, minék még azt a hasznát is látod a jelen esetben, hogyha egyik-másik levelem a nagy vízbe süljedne, nem kell majd miatta busulnod.

I. Az ezredévi kiállítás Budapestén.

Valahányszor nagyobb méretű kiállításra gondolok, mindig eszembe jut a nagy németnek a sakkjátékra mondott véleménye: „játéknak nagyon is komoly; komolyságnak nagyon is játszi.“

Hetedhét országra szóló vásár ez, avval a külömb-séggel, hogy épen nem vásári munkát, hanem csupa remekbe készült holmit lát benne az ember. Meglehetősen költséges játék, melynek sikerét aszerint szokták elbírálni, hogy ráfizetnek-e vagy sem. No meg az is latba esik, hogy néhány idegennel több fordul meg a fővárosban, mint máskor, a kik bizonyosan jól mulattak Ó-Budavár-ban és a többi gombamódra megszaporodott pénzhaszná-ló műhelyben és avval a tudattal mentek haza, hogy így valamelyik millenniumos ünnepezen érdemes Budapestet is megtekinteni.

Minket vidékieket szintén belevontak az általános örömmámorba és szigorúan a lelünkre kötötték, hogy mindenünk tanulmányozza a kiállítást. Megtettük; de megtettük volna a sok intés nélkül is, ki egy, ki több száz forint erejéig. Egy-két hét alatt alaposan kilimpoltuk magunkat, aztán jöttünk haza fáradtan és türesen. Mert én készséggel elismerek mindent, azt is, hogy országos ünnepély nem képzelhető kiállítás nélkül, még azt is, hogy a kiállítás roppantul sikerült; mert minden ízében magyar volt és mert semmi deficitel nem járt, — mi az a rongyos ötszázezer forint nekünk — csak azt nem bírom elképzelni, hogy igazán és komolyan tanulságos lett volna légyen édes mindnyájunkra nézvést.

Láttam ott vidékieket és fővárosi katonákat, a mint vezetőik nyomában gyorslépésben végig szenveték a kiállítást: ezek se nem néztek se nem láttak. Láttam a közeposztály nagy zömét area verejtékében robotolni pavillonból ki, pavillonba be; ezek néztek; de nem láttak. Aztán hallottam, illetőleg olvastam olyan kiváltságos emberfárlót is, a kit kiállítási felügyelők, igazgatók vagy mit tudom én, kik kalauzoltak: ez bizonyára nézett is és látott is. Egyáltalában nem értem, hogy mit titkolóztak olyan nagyon egy a legtágabb nyilvánosságra szánt kiállításon. Talán csak nem a katalógus szerkesztők meghagyása folytán történt így? Bizony mondom, nagyon üdvös dolog lett volna legalább az érdekesebb tárgyakra egy kis magyarító táblácskát alkalmazni. Nagyon, de nagyon elvéve ilyen is akadt a kiállító és nem a kiállítást vezetőik jó-voltából.

A meteorológiai és csillagászati pavillonba pl. nagyon kíváncsian beléptem, láttam sokféle aranyozott részszekót és egy alvó uras szolgát, a kitől megtudtam, hogy a toronyba nem szabad felmennem. Tudásomnak ilyetlen szaporulatát szereztem meg a kiállítási falu körházában is.

De nem, ez csakugyan egy kis mintakörház volt a sikerült viaszbabák nélkül is. Hanem ha a tényeknek is engedünk egy kis létjogot, be kell vallanunk, hogy az orvosi clairvoyance-nak ez a kis remeke a második milleniumi kiállításon valószínűleg helyén lesz, de manap hazánk egy községében sincsen ilyen körház. Vagy talán az utópiák kiállítása volt ez?

Dehogy, dehogy. Ime ott volt a balneológiai kiállítás. Nagy kincsünk van a gyógyító forrásokban, de milyen szegényes, milyen ügyetlen és mennyire minden élelmesség nélkül szűkölködő volt az a kiállítás. Mintha csak a külföldi források tulajdonosai rendezték volna avval a célzatos-sággal, hogy senkinek tudomására ne jusson ez a mi gazdaságunk. Különben a mi „fürdő, gyógyfürdő, víz-és gyógyvíz-egyesületünk“ csak hű maradt megszokott észjárásához. Ne tessék gondolni kérem, hogy ez a tautológia csak úgy véletlenül került ide. Valóságos valóság ez. Nálunk Magyarországon van tömérdek fürdőhely, a hol a beteg ember gyógyulást keres és talál, de kevés azoknak a számuk, melyeknek jussuk van hozzá — nagy protekc-ióval kijárt miniszteri engedély alapján — hogy magukat gyógyfürdőnek nevezhessék. Ugyancsak így vagyunk a gyógyító erejű forrásokkal is. Az teljesen közömbös, hogy hány százan vagy ezren gyógyultak meg vagy találtak enyhülést egyik-másik forrás vizétől, a földolgo, hogy a miniszter a megmondhatója annak, hogy gyógyító erejű-e valamely ásványvíz vagy sem. Még megérjük e mellett a copios regime mellett, hogy Algyógyi kénytelen lesz át-változtatni a nevét Alvirze.

Hazánk termelő képességét az ipar terén, néhány nagyobb vállalatról eltekintve, most a kiállítás után is homály fedi. Pedig ezen a téren nem a külföldnek, hanem önmagunknak kellett volna mutogatnunk magunkat. A vidéki kereskedő most a kiállítás után is épp úgy szerzi meg portékáját, mint annak előtte. Az ipar terén nem szerezünk önálló függetlenséget. A közművelődés teréről gyönyörű gyűjteményes tárlatot láttunk. Sajna! elmulasztották bemutatni, hogy az egyes megyékben hány álphabéta van, hány községben van népies könyvtár és hányban használják fel a közkönyvtár alapot, más célokra. Úgy látszik csakugyan végelgyengülésben szenved az öreg megye.

Az önálló törvényhatóságú városok sem viselték magukat — a fővárost kivéve — sokkal különben. Persze az iparos osztályt nem lehet használni a bandériumhoz, no meg minden iparos és kereskedő óvakodik üzletforgalmának őszinte bevallásától, mert fázik az adókövető bizottság örökké éhes molochortakól.

Hanem egyben megóvták az ősi szokást; abban, hogy biberunt magnim áldomás toties quoties. Ha az egész kiállítást a Lágymányoson vagy más be nem épített területen a fővárosnak helyezték volna el, ha az egyes kiállítók ugyanannyi költséggel, mint a mennyiökbe most került, úgy építkeztek volna, hogy a vasváros alkotmány barakká lehessen alakítani, ha az egész terület csator-názása és világitása meghagyatott volna egy udjonatuj olcsó munkás és iparoslakásokból keletkező városrésznék, mely a mellett, hogy jótétemény lett volna a szegények-nek, egy jó nagy lépéssel kijebb toltá volna a főváros mindinkább szűkülő zónáját és egyszerre megszüntette

M
volna a
de csak
juk az al
pénzét.
dus kama
állapot és
tibilis let
You
La
ünnepe
famadá
örömbö
tartalom
hogy a
számom
adjuk
A
a nagybet
megtartat
Nagy
mely utal
Passióz
Sirhoz vite
után 3 óra
vel proces
plomba vi
„Miserere“
mire a Sz
Nagy
Szentsegi
megáldá
szentes
dasi nagy
körmenet
Huv
után az ott
szent beszé
szent beszé
3 órakor v
Huv
miséken ki
délután 3 ó
Főis
király dr.
páni állásá
felmentette
Endre sza
kézirat, m
zolt, így
Magy
Vojnits Ist
valamint
vármegye
való meg
állásától,
teljes elis
főispánját
ispánját, e
kinevezeni
Kelt
7-én.
Kine
főszolgabíró
Karvazy Joz
vevői állásá
nevezte ki;
írnokká, But
Kine
a gombos-va
tésével meg
oldala melé
mében műk
György lekö
lakost nevez
Kine
számgyakora
ki a zombó
Kine
Virgil irodak
igazgatósgá
Kine
Bela ujvidek
pénzügyigazg
Felme
Milan orszag
társulatnál be
őszinte elism
felmentette.
Athel
igazgatósgái
Nagy-Várad
A jeg
említettük, a
tattak meg
visszajátot, n
Nagy Sándor,
János, Belova
Theofanovits
Márton, Patac
Odry István.
Ev. re
híveknek tud
másodnapján,
urvacora oszt
tatni. Szendy
Elszán
testáns bál sze
bevétel 316 fr

volna a dohos pincelakások okozta betegségek félt; ugy, de csak is így azt mondhattuk volna, hogy nem sajnáljuk az állam, nem a társulat és nem az egyesek kidobott pénzét. mert az nincs kidobva, hanem gyümölcsözően, dus kamatokra van elhelyezve. Hja! ha a háztulajdonosi állapot és a különböző kiállítási bizottsági tagsági inkumpatibilis lett volna, akkor talán így történt volna.

Your for ever!

Dr. Kabos.

Ujdonságok.

Lapunk tisztelt közönségének a husvétii ünnepek alkalmából kívánjuk, hogy a feltámadás magasztos ünnepe a legnagyobb örömben találja. Mai számunk három iv tartalommal jelenik meg, kárpótlásul azért, hogy a kettős ünnep folytán legközelebbi számunkat pénteken (április hó 23-án) adjuk ki.

A nagyhét. A zombori róm. kath. templomban a nagyheti szertartások a következő rendben fognak megtartani:

Nagypénteken reggel 8 órákor német prédikáció, mely után közvetlenül tartatik az előszentelt mise a Passióval és keresztfáddal; mire a Szentség a szent Sirhoz vitetik, — ezután bunyevác szent beszéd. Délután 3 órákor magyar szent beszéd, melynek végzetével processió vezetetik a Kalváriához, honnét a templomba visszatérve énekeltek a Jeremiás siralma és a „Miserere“. — Esti 7 órákor a szent Sírál ima és ének, mire a Szentség körmenetileg a sekrestyébe vitetik.

Nagyszombaton reggel 6 órákor körmenetileg Szentségkítétel, 8 órákor tüszentelés, a husvétii gyertya megáldása dicsőenekkel, azután a próféciák, keresztküszentelés és minden szentek litániája, mire a feltámadási nagymise következik. Az ünnepélyes feltámadási körmenet esti 7 órákor tartatik meg.

Husvételnapján reggel a 7 órai csendes mise után az étekek megáldása; 8 órákor kismise és német szent beszéd; 9 órákor csendes mise, utána bunyevác szent beszéd; 10 órákor ünnepélyes nagymise; délután 3 órákor vecsernye.

Husvételnapon a szokott órákban megtartott szent miséken kívül 10 órákor magyar egyházi szónoklat; délután 3 órákor vecsernye.

Főispán-változás Baján. Öfelsége a királyi dr. Vojnits István főispánt Baja város főispáni állásától teljes elismerésének kifejezése mellett felmentette s Baja város főispánjává Schmausz Endre szabadkai főispánt nevezte ki. A királyi kézirat, melyet a hivatalos lap szerdai száma közölt, így hangzik:

Magyar belügyminiszterem előterjesztésére Vojnits István, Bács-Bodrogh vármegye és Zombor, valamint Baja város főispánját, Bács-Bodrogh vármegye és Zombor város főispáni állásában való meghagyása mellett, Baja város főispáni állásától, ezen utóbbi minőségben tett szolgálatai teljes elismerésével, felmentem és Baja város főispánjává Schmausz Endre Szabadka város főispánját, ezen állásában való meghagyása mellett, kinevezem.

Kelt Cap-Martinban, 1897. évi március hó 7-én.

Ferencz József, s. k.

Perczel Dezső, s. k.

Kinevezés. Dr. Vojnits István főispán a központi főszolgabíró mellé rendszeresített főszámvevői állásra Karvázy József alszámvevőt, az ekként megüresült alszámvevői állásra pedig ifj. Szemző István számgyakornokot nevezte ki; kinevezte továbbá a főispán Alföldy Lászlót írnokká, Bittermann Gyulát pedig rendszerinti díjuokká.

Kinevezés. A földmívelésügyi m. kir. miniszter a gombos-vajszkai armentesítő társulat ügyeinek vezetésével megbízott Schmausz Endre miniszteri biztosa oldala mellett az 1885. évi XXIII. t. c. 124. §-a értelmében működő véleményező bizottság tagjává Liely György leköszönt tag helyett Tripolszky Béla vajszkai lakost nevezte ki.

Kinevezés. A pénzügyminiszter Kádár István számgyakornok-jelöltet díjas számgyakornokká nevezte ki a zombori pénzügyigazgatósághoz.

Kinevezés. A m. kir. pénzügyminiszter Millos Virgil iradakezelési gyakornokot a zombori pénzügyigazgatósághoz iradatisztá nevezte ki.

Kinevezés. A pénzügyminiszter Wolkenbergh Béla ujvidéki pénzügyi fővigyázót a zombori kir. pénzügyigazgatósághoz állami vegrehajtóvá nevezte ki.

Felmentés. A földmívelésügyi miniszter Zákó Milán országgyűlési képviselőt a Jegricska felső lecsapoló társulatnál betöltött miniszteri biztosi működése alól — őszinte elismerése és köszönete nyilvánítása mellett — felmentette.

Athelyezés. Rauscher Rezső zombori pénzügyigazgatósági iradatiszt athelyeztetett hasonló minőségben Nagy-Váradra.

A jegyzői szigorlatok eredménye. Mint említettük, a jegyzői szigorlatok kedden és szerdán tartattak meg. A jelentkezők mind sikerrel tettek le a vizsgálatot, névszerint: Fernbach Ferenc, Nagy Ferenc, Nagy Sándor, Aranicski Vladimir, Nityin Janos, Gaszner Janos, Belovay Mihály, Kovács Antal, Bauer Mihály, Theofánovits Voin, Weszely Vilmos, Szalay Dezső, Frey Márton, Patacsics Dániel, Eich Rezső, Nagy Aladár és Odry István. Az utóbbi három nyelvi vizsgát tett.

Ev. ref. isteni tisztelet. Az ev. református híveknek tudomására hozzuk, hogy f. hó 19-én, husvét másodnapján, d. e. 10 órákor, az Apolló-utcai imaházban, urvacsora osztással egybekötött isteni tisztelet fog tartani. Szendy ev. ref. lelkész. Kozma egyházi gondnok.

Elszámolás. Az április hó 3-án rendezett protestáns bál szép anyagi sikert eredményezett. Az összes bevétel 316 frt volt, amelylyel szemben 143 frt 90 kr

kiadás merült fel s így a tiszta jövedelem 172 frt 10 kr. Felülfizettek: Koczár Zsigmond, Oláh József (Budapest), dr. Schneider Károly (Kula) 10—10 frt, Hetteszbeimer Henrik 9 frt, Kozma László 8 frt, dr. Récesei Ede (Kula), Roheim Károly, Mihályi József, Szabó Péter (Piros), Geyer Péter (Cservenka) 5—5 frt, Mikosi Imre 4 frt, Dalmay Béla, Városvy Károly, N. N. 3—3 frt, Egy öreg honvéd, Hegedűs Miklós, Bosnyák János (Bezdan), Szabó László, dr. Pataj Sándor, Kozma Dezső (Feketehegy) 2—2 frt, dr. Mayor Károly, Szilágyi Károly, Scultey Ferenc, Vetró Ferenc, Lázár Lidia (Feketehegy), Kende Ferenc, Korláth György, Bosznai Dezső 1—1 frt, Szabó Sándor, Bodiu Mihály, Tillingner Ferenc 50—50 kr.

Isteni tisztelet. Az ág. ev. híveknek tudomására adatik, hogy vasárnap, e hé 18-án a szokott helyen és időben urvacsorával egybekötött istenitisztelet lesz, melyre a tisztelet hívek ezennel meghívotnak. Medvezky Zsigmond s. k., egyházi felügyelő, Korossy Emil s. k., utazó lelkész.

Pályázat. Pályázat van hirdetve a zombori pénzügyigazgatóságnál iradakezelési gyakornoki állásra. Kiszolgált és igazolvánnyal ellátott katonai altisztek elsőbbségben részesülnek.

Jótékonycélú előadás a „Tanítók Háza“ javára. A városi színházban 1897. évi április hó 19-én (husvét másodnapján) az elemi iskolás gyermekekkel tartandó előadás műsora: I. Honf. dal. Irta Petőfi Sándor. Kéthangon éneklő a gyermekkar. Az énekkarokat vezető Czinkler Gyula néptanító, harmoniumon kíséri Sindler Károly néptanító. II. A büntetés. Magánjelenet. Irta Bossányi Lenke. Előadja Uhlmann Anna 6. o. t. III. A felér ruha. Egy felvonásos színmű. Irta Rudnyánszky Gy. Reudezi Mayerné O. Erzsébet tanítónő. Személyek: Irma, gazdag leány Steiner Ella, 5. o. t. Márta, rokona Szondy Mariska, 5. o. t. Etelka, szegény hivatalnok leánya Hauke Ilona, 5. o. t. Vilma, Hermin és Mariska Irma és Márta barátnői Novinszky Elza, 6. o. t. Weber Erzsike, 5. o. t. Koch Mariska, 6. o. t. Történik Irnaék-nál. IV. Magyar dalok. Szomoruan szól... Kérdi lekem... Kéthangon éneklő a gyermekkar. V. Hazám. Irta Lévy Mihály. Szavalja Berger Anti, 4. o. t. VI. Hőfehérke és a hét törpe. Négy felvonásos színmű. Reudezi Bergerné G. Anna. Személyek: Hilda, hercegnő Hauke Margit, 5. o. t. Hőfehérke, mostoha leánya Frey Vilike, 5. o. t. Artur Drescher Sándor, 4. o. t. Gáspár Milcsinszky Alajos, 4. o. t. Szolga Czernay József, 5. o. t. Csing, Ling, Hipp, Hopp, Klipit, Klapat, Durr törpék Szűts Dezső, 4. o. t. Drescher Pali, 3. o. t. Jorgovits Szévi, 1. o. t. Bukta István, 4. o. t. Husvélth István, 1. o. t. Rákosi Béla, 3. o. t. Dalmay István, 4. o. t. Az 1. felv. az erdőben és a törpek lakásán, a 2. és 3. felv. a kastélyban és a törpeknél, a 4. felv. az erdőben történik. VII. Magyar dalok Magyar helyen... Megy a koci... Kéthangon éneklő a gyermekkar. VIII. A celli bucsu. Melodráma. Szövegét Endrődy Sándor, zenéjét Kutass Jenő írta Szavalja Drescher Pali, 3. o. t. Kísérik: Drakulits Ivánka, 6. o. t. zongorán, Sindler Károly néptanító harmoniumon, Frey Rózika, 4. o. t. és Drescher Sándor, 4. o. t. hegedűn, Buresch Jenő zenetanító csellón.

IX. A boszorkánymester. Egy felvonásos vígjáték. Irta Forgó bácsi. Rendezi Denke K. Emilia, tanítónő. Személyek: Szigetiné Bauman Margit, 7. o. t. Elek Rózika gyermekei Rezszyi Béla, 4. o. t. Czinkler Flóra, 6. o. t. Andor, rokonnok Berger Anti, 4. o. t. Boriska szolgáló Gromilovits Rózika, 7. o. t. Történik Szigetiek kertjében.

X. Induló. Jarjatok be minden... Kéthangon éneklő a gyermekkar. Előképek: Mignon-tánc. Drakulits Ivánka, 6. o. t. Donoszlovits Eri, 2. o. t. Donoszlovits Lea, 3. o. t. Hauke Ilona, 5. o. t. Horvátovits Margitka, 1. o. t. Jovanovits Leona, 3. o. t. Jovanovits Matild, 3. o. t. Miklós Mici, 1. o. t. Preszly Nelli, 5. o. t. Szondy Mariska, 5. o. t. Jorgovits Iván, 4. o. t. Berger Anti, 4. o. t. Csarsch Sándor, 4. o. t. Kohut Lajos, 3. o. t. Vetró Béla, 4. o. t. Kurucz István, 3. o. t. Husvélth Pisti, 1. o. t. Vécei Dezső, 4. o. t. Drescher Sándor, 4. o. t. Tündér a virágok közt. Gehring Mariska... tündér.

Miklós Mici 1. o. t. rőszabimbó. Ratkó Ilonka 1. o. t. nefeletis. Asztalos Anuska 2. o. t. gyöngyvirág. Horvátovits Matildka 2. o. t. gyöngyvirág. Weber Erzsike 5. o. t. sarga rózsza. Pekánovits Katinka 7. o. t. piros rózsza. Steiner Ella 5. o. t. kaktusz. Gehring Lenke 5. o. t. hajnalka. Csongor Aranka 6. o. t. piros szegfű. Thész Mariska, 6. o. t. estike. Frey Vilike 5. o. t. buzavirág. Preszly Nelli 5. o. t. pipacs. — A szünetek alatt Borbély Sándor zenekara játszik. Helyárak: Prosc. páholy 4 frt, páholy 3 frt 50 kr, támlás-szék 1 frt, karzati ülőhely 30 kr. A t. bérlek kéretnek helyeik megtartása iránt április 15-én (nagygyűléstől) déli 12 óráig intézkedni; ezenül mások igényei lesznek kielégítve. Jegyeket virágvasárnaptól kezdve d. e. 9—12 óráig a központi fiúiskola tanácstermében és 19-én este a pénztárnál lehet váltani.

A fellépítések — tekintettel a jótékonycélra — közönnel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Az előadás kezdete este pont fel 7 órákor. A nagyközönségnek szives pártolását kerli a róm. kath. tanító-testület. — Ezen előadás iránt az érdeklődés oly nagy, hogy a közönség igen nagy része a hétfői előadásra (egyvet nem kaphatott. Azért kedden, április 20-án az előadást megismétlik leszállított helyárrakkal.

Az árucarnok rovincsolása. A helybeli iparosok árucarnokát a mult héten Wittenberger Adolf, a kereskedelmi miniszteriumba beosztott posta és távirda számellenőr és dr. Andor Endre kereskedelmi miniszteri segédfogalmazó váratlanul megrovincsolták. Kellemesen lepte meg a rovincsolókat a szövetkezet szakavatott igazgatása és az üzleti könyvek rendkívül pontos, a kezelési hibáktól teljesen mentes vezetése, miért is elismeréstük fejezték ki Steiner Lajos igazgató és Perndl Dezső könyvelő cégvezetőknek. Megjegyezzük, hogy a kereskedelmi miniszteriumnak a szövetkezetnek kamat nélkül nyújtott kölcsöne folytán van joga az üzleti könyvek betekintésére.

Kinevezés. A szegedi ítélőtábla elnöke Draxler Bruno nagy-kikindai lakos, végzett joghallgatót díjas joggyakornokká nevezte ki.

Idegen nyelvek. Dr. Bekellay Ottó fő- és székvárosi születésű nyelvtanár, ki a többek között Francia, Angol, Olaszországot beutazta, felhívja a közönség figyelmét, hogy a francia, angol és olasz nyelvekből eredeti jó kiajtással oktatást ad, magyar vagy német oktatási nyelven kétszer hetenként. Bővebb érte- stést ad szerkesztőségünk és a Tarczy-féle gyógyszerár.

Legfelsőbb elismerés. Ofelsége a király legfelsőbb elhatározásával Aradszky Sándornak, a szabadkai „Sport-egylet“ tagjának az 1896-iki ezredéves országos kiállítás tartama alatt rendezett torna- és sport-ünnepek körül kifejtett buzgó működéséért legfelsőbb elismerését kifejezni méltóztatott.

Uj vasutak. Az „ó-becse—ujvidéki“ és a „török-becse—ó-becse—zombori vasutak“ legközelebb kiépülnek. A török-becse—ó-becse—zombori vasut finanszírozását Duungyerszky Lázár, bácskai nábob fogja eszközölni s ennek a vasutnak az áthidalása nem Ó-Becse, hanem Török-Becse alatt lesz.

Gyászhir. Szól Sándor, zombori főgimnáziumi tanárt súlyos csapás érte. Édes atya kedden 85 éves korában elhunyt. Temetése szerdán délelőtt ment vége.

A honvéd póttartalékosok fegyvergyakorlati. A honvéd póttartalékosok az idén nem vólnak az őszi gyakorlatokhoz, hanem csak a nagy hadgyakorlatok befejezése után hívják be őket. A honvédelmi miniszter emez intézkedése igen helyes, minthogy a póttartalékosok nagyobb része a földmívelő osztályhoz tartozik, vagy pedig mint családfentartó részlet ama kedvezményben, hogy a hároméves tényleges szolgálat alól felmentették. A kedvezmény értékét azonban a minimumra szállította le eddig ama körülmény, hogy a póttartalékosokat tavaszszálg vagy nyáron a legelső mezei munkák idejében hívták be a fegyvergyakorlatokra. E visszásságot a honvédelmi miniszter emez intézkedése legalább évre beszüntette.

Eugen főherceg szobra. A zentaik az alföldi városok között sok mindennel dicsekedhetnek, ami hasonló nagyságu városokban nincs meg. Villany-lámpák ékesítik az aszfaltos utcákat. A zentai főgimnázium is egyike a mintaszerű intézeteknek. A főgimnázium előtti térre pedig most készülnék oly szobrot állítani fel, melyhez fogható eddig csak a fővárosban van. Eugen főherceg szobra, a zentai szobor-bizottság Róna József szobrászsal kötötte meg a szerződést s a szobor előállítás költségét 138,000 forintban állapították meg.

Munkágyűlés. A „B. K. H.“ írja: Kula és vidékének napszámosai, munkásai folyó hó 13-án hatóságilag engedélyezett gyűlést tartottak. A gyűlésre szónoknak Rádi Sándor fővárosi szocialista jött le hozzánk, a ki délután 2 órákor a község háza udvarán összegyűlt nagyszámu érdeklődő és még nagyobb számu kíváncsi közönség előtt egy óra hosszat beszélt. Beszéde ismert motívumokból és kifakadásokból állott és ha megengedjük is, hogy itt-ott az igazság és méltányosság hangjai is megszólaltak benne, azt sem hagyhatjuk megemlést nélkül, hogy a buzgó szocialista-vezér egy igen fontos dolgot a beszédéből mégis kifejezett. Elfelejtette ugyanis a híveinek szívökre kötni, hogy legyenek egy kissé takarékosabbak mint követelők. Ne vigyék a keservesen megszerzett napszámjukat mindjárt a koresmába, hanem haza és adják azt otthon az asszonynak, a ki bizonyára majd ugy fogja azt felosztani és felhasználni, hogy itt is, ott is betakarja, elfodje vele a nyomor foltjait. A gyűlés egyébként a legszebb rendben folyt le.

Mikrophonograph. Ez a neve egy új készüléknek, melyet Dussand, a genfi egyetem tanára talált föl arra a célra, hogy a leggyöngébb zajt is hallhatóvá tegye. A mikrophonograph, mely ugyanaz a fülnek, ami a nagyítóúveg a szemnek, két részből áll, egy phonographból, mely az erősítendő gyöngé zajokat fölveszi és rögzíti és a hangerősítőből, mely a rögzített gyöngé zajokat megerősítve adja vissza. A készüléknek, mely a leggyöngébb hangot is hallhatóvá teszi, szerepe leginkább az orvostudományban és pedig a belső szervek betegségeinél lehet.

Elfogott tolvajok. Bács-Kuláról írják: Veszedelemes szövetkezetet sikerült a helybeli rendőrségnek a napokban ártalmatlanná tenni. Ugyanis özv. Kriszaber Hermannétól ismeretlen tettesek egy rész-tőt loptak el. A rendőrség, amelynek a lopás bejelentetett, nyomban utána járt a dolognak és a tetteseket csakhamar sikerült is Illin Koszta és Legyenács Tósz helybeli 18—19 éves subancok személyében kideríteni. A lopást a subancok ugy követték el, hogy a károsult nőnél kerítés-javításra vállalkoztak 30 kr bért. Munkaközben az üstön kívül még 45 kgr. ócska vasat is loptak, amit Deutsch Hermannól e célra kapott zsákban rejtettek el és amit az orgazda szintén megvett tőlük. A tettesek közül Illin Koszta, értesülvén a rendőrség közeledéséről, hamarosan megugrott. Legyenács Tósz azonban teljes beismerésben van. Deutsch Herman ellen orgazdaság és bünszerzés miatt, a tettesek ellen lopás miatt a fenytő följelentés megtéttett.

Kuruzslás. Burány Katalin zentai lakosnő te- bene megbetegvén, a tulajdonos a helyett, hogy annak gyógyítása iránt szakértő állatorvoshoz fordult volna, Pohárkovits Mátyásné ismert kuruzslót kérte meg, hogy a „rontást“ bántsza el. A kuruzsló megígérte, hogy mindent elkövet, a mi hatalmában áll. Mindjárt haza küldte a káros, hogy vizet hozzon neki, a miből meg- itélhesse a rontás nagyságát. Ez megtörtént. A hókusz-pókusz után az asszony kijelentette, miszerint meg bírja gyógyítani a tehenet — hanem 2 frt 80 kr kell orvos- ságra. A szegény asszony ezt is megadta. A kuruzsló által adott orvosságok természetesen mit sem használván, mégis csak az állatorvos segített a beteg jószágon. A csalásért följelentett Pohárkovitsné a kiballgatás során kivallotta, hogy orvosság gyanánt márciusi hóvizet és egyéb hiábavalóságokat szokott adni — jó pénzért — a hozzá fordulónak.

Szerb tisztek Ó-Becsen. A Balkán államok készülődnek a tavaszra. A délvideki országok vásárokra sokan eljönnek lovat vásárolni. A most megindult ó-becsei lóvásárra Szerbiából három katonatiszt és egy állatorvos érkezett. Jó pénzért veszik a lovakat.

Szélhámós handték. A budapesti rendőrség a napokban elfogta Moller Mózes Dávid és Redlich Abraham lemergi születésű két handték, a kik Bács-Bodrogh vármegye hamisított pecsétjével és alispánjának hamis aláírásával ellátott okmánynyal, mint Simon Lajos Cservenka községből való siketnéma, a kinek atyját a tűz tönkre tette, anyja halalos beteg és négy kis gyermek fentartója, kényőradományokat gyűjtöttek. Hol az egyik koldult így, hol a másik. Vagy 50—60 forintot így összeszedtek már, mikor a napokban a József-kör- uton álló rendőrnök gyanusnak tűntek föl s letartóztatta őket.

Gőzfürdő. A husvétii ünnepek közbe jötte miatt a gőzfürdő nem vasárnap, hanem szombaton lesz nyitva.

Vasuton elhagyott tárgyak. Az angol vasutaknak külön irodája van, a kocsikban elhagyott tárgyak kezelésével és visszaadásával foglalkozik. A múlt évben 30,000 tárgyat találtak, melyeknek három negyedrészt visszaadták jogos tulajdonosaiknak. Ezenfelül mindennap legalább is husz kérezősködés érkezett be olyan tárgyak után, melyeket nem találtak meg. A vissza nem kért tárgyak közt, melyeknek az osztályozása hat hétig tartott, 4000 esernyő volt. A vissza nem kért tárgyakat minden évben elárverezik. A North Eastern vasut árverési lajstroma az idén 2 tonna újságpapírt, 1000 sétabotot és 3000 esernyőt foglalt magában. Mindössze 850 dollár folyt be, amiből látszik, hogy a talált tárgyak nagyon olcsón kelnek. Így a Great Eastern vasut 2000 pár keztű eladásánál darabonként 2 centet vett be. Ugyanez a társaság az idén 5 láda könyvet, 459 pár cipőt és csizmát, 614 gallért és mansettát, 230 női kalapot, 94 fésűt és keféket, 265 pipát, 110 eszénnyt, 1006 sétabotot, 172 zsebkeudót, 300 pár barisnyát, 2301 napernyőt és 128 más tárgyat árverezett el. Az eszények, melyeket a london-southwestern vonalon találtak, évi ötszáz dollár értéket képviselnek. A társaságok azonban mindent elkövetnek, hogy ha valaki elveszt valamit és keresi, azt lehetőleg visszakapja. A liverpool-osteni vonalon megtörtént egy ízben, hogy egy első osztályú utas egy szilvamággal együtt az álfogsorát is kidobta az ablakon. Reklamált és a társaság az egész vasutvonalat is fölkeresette, míg megtalálták a műfogakat és visszaadták gazdájának.

Művészet és irodalom.

Magyar Lányok. Az a fontos, kulturális hivatás, melyet a „Magyar Lányok” a leánynevelés terén teljesít, az a szeretet, elismerés, a melylyel olvasói s a szülők és tanítók részéről találkozik, bizonyítja a legjobban, hogy erre az újságra nagy szükség volt. Tutsek Anna, a kiváló író nő viseli gondját, hogy ne kerüljön egy betű, egy sor se olyan a „Magyar Lányok”-ba, a mely nem illenék egy fiatal lányoknál való lapban. Ugy a szerkesztő, mint főmunkatársai Pósa Lajos, Sebők Zsigmond a legnagyobb buzgalommal, lelkesedéssel szentelik minden tudásukat Magyarországi fiatal leányai javára. Szórakoztatásra, mulattatásra, tanításra szánt közleményeit mind a legkifinomott magyar írók írják, képei igen szépek, művészi kivitelűek. Az új negyed április elején kezdődött s ebből az alkalomból újlag felhívjuk olvasóink figyelmét erre a lapra. Ne hiányozzék egyetlen magyar családból sem, a hol fiatal leányok vannak. Előfizetési ára negyedévre csak 1 frt 50 kr. Kiadóhivatal Budapest, Andrássy-ut 10. sz.

A kék asszony. A hol csak zongora disziti a szobát (és hol nincs zongora) örömmel várták a népszínház legújabb darabját, mert híre járt hogy Varner a Fanchon asszony leánya zeneszerzője, a kék asszony librettojához igazán pompás zenét írt. A hírnek kivételké igaza volt, a kék asszony a múlt héten a népszínházban igazán nagy sikert aratott. Most természetesen mindenütt szeretnék ismerni e darab fülbemászó keringőit, hájos zeneszámain. Legkedvesebb képes heilapunk az Ország-Világ nem riadva vissza az áldozatoktól, megszerezte a kék asszony egyik legszebb számát, a Bretagnei dalt s azt közre adta abban a számában. De ezzel nem merték ki az Ország-Világ leleményessége, mert egész sor aktuális képpel disziti fel számait, ezek között találjuk az országos képtár két ellopott képét, Murillo és Van der Meer festményeit. A képek mellett természetesen az Ország-Világ egész sereg verset és novellát közöl Magyarországi íróink színe-javától. Az Ország-Világ előfizetési ára negyedévre 2 frt. Mutatványszámot kívánatra küld a kiadóhivatal (Budapest, Hold-utca 7.)

A művelt magyar családok lapja. Csodálni való dolog, hogy milyen gyorsan tudta egyetlen heilap maga köré csoportosítani a magyar irodalom és a magyar művészet számottevő művelőit. Csak Herczeg Ferenc lapjának, az Új Idők-nek sikerült ez, meg is szerette azóta minden művelt család, mert az Új Idők hű tükré a magyar ízlésnek és gyűjtő-helye a talentumok legjavának. Regényei, elbeszélései, rajzai legjobb íróink tollából kerülnek ki, képeit a magyar művészek egész gárdája szolgáltatja. Meglátszik ennek a lapnak minden ízén, hogy becstületes törekvéssel ápolja a hazai irodalom és művészet minden ágát s azért a mit ad, nemcsak finom, előkelő és magas színvonalon áll, hanem egyúttal igazán magyar is. Az új idők minden száma tanúságot tesz arról, elég betekinteni a legutóbbi füzetekbe is, hogy meggyőződünk róla. Epen most folyik ebben az újságban a szerkesztőnek, Herczeg Ferencnek regénye, azonkívül stürű változatban találunk bennök a lap két főmunkatársától, Bródy Sándortól és Mikszáth Kálmántól cikkeket, hosszabb elbeszéléseket. A mostani évnegyed kedvező alkalom arra, hogy a magyar családok, a kik még nem járják ezt a kitűnő folyóiratot, közelebből megismerkedjenek vele. A kiadók kérésre mutatványszámot is küldenek belőle, a ki pedig legalább fél évre előfizet az Új Idők-re, az díjazatlanul kapja a Gyurkovics-lányok pompás színes nagy képét, a mely rövid idő alatt annyira megnyerte a közönség tetszését, hogy most már az előkelő szalonok legszebb ékességei közt találjuk. Az Új Idők-re, a magyar művelt családok ez egyetlen igazi magas színvonalon álló képes folyóiratára előfizetheti a kiadoknál (Budapest, Singer és Wolfner könyvkereskedése, Andrássy-ut 10.); az előfizetési díj negyedévre 2 frt, fél évre 4 frt, egész évre 8 frt. Melegén ajánljuk ezt a finom heilapot olvasóink figyelmébe.

Az én Újságom. Pósa bácsi gyermeklapja egyre jobban hódít az egész országban. A mai gyermekek Az én Újságom versein, mesein, történetein, ismeretterjesztő cikkeiben nőnek fel. Ebből az újságból tanulnak minden szöveget, jót, igazat: imádkozni, hazát szeretni, lelkesedni a nagyok példáján. Szívüknek, lelküknek igazi tápláló forrása ez az újság: gyönyörködteti is, oktatja is őket s legfőbb célul azt tekint, hogy nemzeti érzésben, nemzeti gondolkodásban nőjjenek nagyokká, hogy idővel támaszai legyenek a hazának. De újság még nem is volt oly népszerű soha, mint Az én Újságom. A gyermekek vetekednek egymással annak terjesztésében. Szülők, tanítók ösztönözni elismerik, hogy Az én Újságom a nevelés magasatos munkájában hathatós segítségükre válik. Az írók vállaltva törekednek, hogy mennél szebbet, mennél jobbat írjanak a gyermekvilágnak s mindenki szívének-lelkének igaz bensőségét tárja ki Az én Újságom hasábjain. Megjelenik hetenkint szombaton reggel s vasárnap a vidéken is olvashatják. Az új negyed április 1-én kezdődött. Előfizetési ára egész évre 4 frt, félévre 2 frt. Negyedévre 1 frt. Az előfizetések legcélszerűbben postautalványon a következő címre küldendők: Az én Újságom kiadóhivatalának Budapest, Andrássy-ut 10. szám.

A „Vasárnapi Újság” április 11-iki száma 20 képpel s a következő tartalommal jelent meg: „Kölcsöyregény” Vayktól. — „Kölcsöy nagykarolyi szobrának leleplezése” (képekkel, Kallós Ede szoborműve után). — Regénytár: „Polgárháború” Regény. Irta Rákosi Viktor (Linek Lajos rajzaival). — „Az uszó sziget.” Verne Gyula új regénye (a francia kiadás eredeti illusztrációival). — „A fáraók országában” (képekkel, Egyiptomból). — „A mi Brassai bácsink.” Herman Ottótól. — „Dal a honvédekről.” Költemény Lévy Mihálytól. — „Levelek Kelet-Ázsiából” báró Kemény Endrétől. — „Aivazovszky két tengeri képe” (képekkel, Aivazovszky festményei után). — „Szoborleleplezés Nagy-Kátán” (képekkel, a nagy-kátai honvédelem leleplezési ünnepélyéről, Tury Gyulától). — „Földi ünnepély Hadházon.” — „Brahma János” (arcképpel). — „Az országos képtár ellopott művei” (képekkel az országos képtárból ellopott festmények és a helyükbe tett képek után). — Irodalom és művészet, Közintézetek és egyetek, Sakkjáték, Képtalány, Egyveleg, stb. rendes heti rovatok. A Vasárnapi Újság előfizetési ára negyedévre 2 frt, a Politikai Újdonságokkal együtt 3 frt. Megrendelhető a Franklin-Társulat kiadóhivatalában. (Budapest, IV., egyetem u. 4. sz.) Ugyanígy megrendelhető a „Képes Néplap”, a legolcsóbb újság a magyar nép számára, félévre csak 1 frt 20 kr.

A magyar olvasóközönséghez! A „Vasárnapi Lapok”-kal egy új szépirodalmi heilapot kap a magyar művelt olvasóközönség. Még pedig azt a lapot, a melyet oly régen várt. Mert ez az új lap létjogosultságát arra az irányra alapítja, a melyet többnyire szem elől tévesztettek a hasonló vállalatok, vagyis: hogy magyar legyen és eredeti, irásban egy mint képen; kerülje a káros realiztikus irányt, de minden sorát a finomult ízlés mondja tollba s hogy a szülő nyugodt lelkiismerettel adhassa serdülő lány kezébe is e lapot, a mely a művelt magyar családoknál méltán számít biztos kedves otthonra. E tekintetben elég biztosítékot nyújt Beniczkyné Bajza Lenkének, a magyar regényolvasó közönség e dédelgetett kedvencének tisztelt neve, nemkülönben dr. Prém Józsefnek, irodalmunk e kiváló egyéniségének kipróbált jó ízlése. Mellettük egy egész írói gárda fog azon buzgólni, karöltve legjobb hazai illusztrátorainkkal, hogy leleményesség és jószág tekintetében a „Vasárnapi Lapok” megfelelően a legfelsőbb szintű igényeknek is. A „Vasárnapi Lapok” a tulajdonos „Könyves Kálmán irodalmi részvénytársaság” kiadásában jelenik meg s ugye s széles körben jó hírnévként örvendő vállalat áldozatkészsége, mint a Wodianer F. és Fiai elsőrangú könyvnyomdácég és műintézet teljes garanciát nyújtanak e lap ízléses és a külföldi hasonló tartalmu lapok mögött semmivel bátrabb nem maradó kiállításáért. — Szíves gyűjtőink lekötözött buzgalma viszonzandó, a kiadóhivatal öt gyűjtött előfizető után egy tiszteletpéldányt, tíz gyűjtött előfizető után a tiszteletpéldányon kívül még egy, a „Könyves Kálmán” kiadásában megjelent diszművet is küld szíves készséggel. — Előfizetési árak: egész évre 8 frt, félévre 4 frt, negyedévre 2 frt.

CSARNOK.

Heineből.

— Nordsee, 10. —

Ott álltam a hajón
És elmerülve néztem
A mély, a kristály tiszta vízbe;
Mindig mélyebbre és mélyebbre láttam —
Egészen a tengerfenékre...
Kezdetbe mint a szürkülő
Felhő, homályosan, de majd
Világosabban és világosabban
Látszott egy-egy templomtető s torony,
Majd egy egész város mutatkozott:
Ó stílus, népes niderlandi város.

Sötét köpenybe szorgos emberek
Lépkedtek a népes vásárterren;

Nyakukon a fehér fodor s a diszlánc,
Hosszú kardjuk volt és hosszú képtük is.
A tanácsbáz felé menének,
A hol márványralkodók
Állnak jogarral és karddal kezükben.
Nem messze, hosszú ház sorok,
Tükörfényes nagy ablakok előtt,
Magasra fölnyesett hársfák alatt,
Nehéz selyembe' nyúlánk termetű
Leányok járnak, rózsaszaruk
Szokás szerint sötét kis sapka
És szétomló arany hajuk veszi körül,
Közöttük legények cifra öltözetben,
Hidalganak akár a spanyolok,
Büszkén köszönve jobbra-balra.
Idősebb asszonyok
Divatját multa barna, vén ruhában
— Kezükben imakönyv és olvasó —
Egymás után tipegnek
Sietve a nagy dóm felé,
Harangzúgás s halk orgonamoraj
Siettetni lépésüket.

És engemet titokteljes varázs fog el
E messze hangok hallatára.
Vágy, véghetetlen vágy és fájdalom
Száll lassan a szívembe,
Az én szegény, beteg szívembe;
Úgy érzem mintha sebjét
Felszakgatná édes ajkak csókjai,
És újra vérzenének e sebek,
Meleg, piros csöppekben,
Melyek lassan-lassan lehallanának
Egy régi házra, ott alatt,
Ott a tengerfenéken,
Egy vén, mohos, magastetőjű házra,
Mely ott oly méla, oly tires,
Melynek csak egyik alsó ablakánál
Ü ember — egy leánya,
Kezére hajtva búsan a fejét
Akár egy elhagyott, egy árva gyermek...
És én ismerlek árva, elhagyott gyermek.

Gyerekszesélyből csupán
Oly mélyre, le, — tengerfenékre
Rejtőzöl én előlem,
Abonnan többé nem jöhetsz föl,
Ahol magadban ülsz, idegenek között,
Évszázadokon által,
Mig én — eltelve búval —
Az egész földkerekségen kereslek
És mindig csak téged kereslek,
Téged, te elveszett,
Te megtalált
Örök szerelme a szívemnek.
Ó, megtaláltalak hát újra,
És újra látom édes képedet,
Okos, hűséges, szép szemed,
Kedves mosolyodat, —
Soha, soha nem hagylak többet el,
Jövök, hozzád szállok le én is,
Kitárt karokkal
Reptülök a szivedem, édesem.

— És a hajóskapitány
Még jókor kapta el a lábam
És visszahúzott a hajófedélre,
Boszúsan, de nevetve szólt:
„Ej, doktor úr, hát megbolondult?”

Márton Pál.

A magyar tengerparttól az afrikai tengerpartig.*

Keletre vágyás. — Indulás Piméből. — A matróz romantikus elbeszélése. — Az arany-gyapjú történetének színhelye. — Dalmácia partmentében. — Lissa. — Montenegró mellett. — Korfu és a jóni szigetvilág. — Olimpia. — Arkádia. — Matapanok. — Kréta. — Végelennék látszó tenger. — Estének a hajón. — Napzállat a tengeren. — A hold elmerülése a vízben. — Csillagos éj. — A tenger villódzása.

Vágytam a keleti ég alá, hol az életben több a költészet s a halálban nagyobb a megnyugvás, mert az emberek szívében mélyebb a hit. Vágytam az aranyfényű Keletre, melynek költői azt éneklék, hogy ott édesebb a szerelem, kábitóbb a virágillat s fényesebb az Isten napja. Ki is ne vágyódnék oda, hol az emberiség bölcsője ringott, hol az édenkert volt s honnan a kereszténység ígét kaptuk, mint kapjuk reggelenként a nap sugarait! és a hová Nyugatról rohamosan halad előre a civilizáció.

Keleti ég alatt született a kereszténység, a keleti ég alól jöttek be őseink, keleti ég alól szállott Nyugatra a kor-eszme, melytől a vallásos középkor szabadulni nem tudott s terelte a hőöket el oda, hogy lándzsát törjenek a hitért, Szentföldért.

Keletről ragyog fel a kék égbolton királyi pompával ezer sugár közt, Phoebus aranyos kocsija és Keletről jön a jel, melyre az erdők énekesek utolérhetlen hangversenye kezdődik.

Keletre, melynek neve is már annyi bűbájval van tele, melynek tündérvilága titokszérű varázsfényben állott előttem, vonzottak engem már ifjú korom ábrándjai, kedvenc tanulmányaim, a földrajz és történelem, szóval minden oda húzott engem, oda a gyermeki képzelmet megragadó csodás világba...

Engedtem tehát a vágyamnak, vigyen Keletre...
„Hol szebb a föld, mint itt az ég
S örök a nyár...”

Vértési Károlynak „Keleti ég alatt”, „Egyiptomban” című sajtó alá rendezett utirajzaiból.

keres
ban i
a ma
gott s
távol
mögöt
erősz
tornyá
A
maink
Nemso
babéri
az eles
A
borgo
ki tud
megfél
M
öbölbe
széles
des ma
jó ég
netet,
talanos
kiáll s
mellet
Marica
koszor
dobogó
érezte
balaszi
torlázi
kedves
sötét
gyulási
ifjut,
v
ifju elta
társnők
ifju azo
Elborut
orkánt
kezdí tö
déselő
torlák sz
zadt eler
séget. A
alkalmi
korolja
erővel,
vízbe, h
életet és
talan if u
elvezetve
roncsán p
szívósa
A s
szemünk
estéjen
minket a
könnyen
sétől au
s széles t
Elha
utolsóját
nevet tart
ugyanis
s szigetk
sirdist, lo
az üldöz
dobált da
Daru
masután
közigetek
pontot. E
tengeri gy
történelm
vad és víz
elvezítse
az ember
Köe
tölül söté
bolyított,
a mélyvíz
látszanak.
Kié
regék szig
erdőktől
angol véda
jelentékeny
rendesen k
mindenki s
lépcsőzetese
magasabb
A gör
vált utódo
híja körül
csengő s H
egymást. N
elmúltanak
Illatos
tűnő víz,
délvidéki
füge, bab
rövidre ny
den van m
szigeten, h
nájukat s h
királynékn
Az Es
bűszkesége
mely innét
a tenger sík
néztik a k
fókán a fell
sziklacsucra
és sziget a
Odysseusnak
kicsi Pondiko
nézni a görö
arcai s orr-

Fiuméből, Magyarország révvárosából, az Adria kereskedésének eme egyik központjából nagy társaságban indultunk utra az „Achilles“-en. A félkör város, a magyar koronának legszebb ékköve, csak úgy ragyogott a déli napfényű lében. Hajónk mennél jobban távolodott a parttól, annál jobban lapult meg a város mögötti Terzatos hegy, a kihalt Frangepánok ősrégi, erődszerű kastélyának kőfalaival s renaissance izlésű tornyának hatalmas tömegével.

A hegyek hasadéka közé szorult Fiumara malmainak kereplését elnyomta nagy hajónk gözlelékezése. Nemsokára eltűntek szemünk elől Abbazia sűrű sötét babérligetei, melynek zöldjéből oly sokáig fehérlettek ki az elesen kiváló villák.

A matrós nép, a hogy fölszedte a hajó orrára a borgonyt, némán nézett a part felé. Közülük egyik-másik, ki tudja, milyen nehéz szívvel távozott. — Mi azalatt a megfélemlítő fenséges tengert néztük.

Míg hajónk Veglia és Cherso között a quarnerói öbölben hasított ezüst sávot és neki vágott a hosszú széles nagy tengernek, sokan vettünk körül egy beszédes matrót, ki a gőzös kazánjának sístergése között, jó ég tudja, hányadszor beszélt már el egy régi történetet, egykor e tájon lakott, boldogságra vágyó boldogtalanokról.

Ott, hol — ugymond — a hegyek lába a vízből kiáll s magasra lép, csendes faluskában, vénhédtt apja mellett édegett egy tüneményes szépség, az elbájoló Marica. Boldog volt, míg lepkét űzött s font virágból koszorút. De amikor szive mozdult s kezdett hevesebben dobogni, elhagyta a boldogsága csakhamar. Ó anyának érezte magát, ifja pedig hűtlen lett. Más leánnyal járt halászni, dagadt vásznu békájában az új kedvessé vittől. Míg ezeknél a boldogság pihent meg, a megunt kedveshez csak a bú járt látogatába, hogy lazás agyában sötét gondolatot támasszon. Feledést s szive lassu gyógyulását szunelte a busongó leány. Esdve kéri a hűtlen ifjút, vegye őt is fel a békájára, vigye halászni. Az ifjú eltalált jövedvényben engedett a kérésnek. A vetélytársnok merően, szótlan néznek egymásra s a hűtlen ifjú azon veszi észre magát, hogy két tűz között van. Elborult eközben a mosolygó ég derült arca s haragos orkánt születte a parti hegyek hirtelen. Iszonyú szél kezdű tördelni a vizet s tarajos hullámok verik a bukdácsoló gyarló járművet. Az árcob törve hull le, a vitorlák szétmállanak s igen nehéz dolguk akadt a fellázadt elemekkel küzdeni. Cikázó villám szeli át a sötétséget. A megérett boszu végrehajtásának elközelgett az alkalmas ideje. A veszélyes zürzavarban lihegő kebellet karolja a s értett szépség az ifjabb hódítót s lázas erővel, boszuló demonként ragadja magával mélyen a vízbe, halálenszétbe, elemésztvén magával a fejlődő életet és a vágytársat. Atélt rettenetes éj után a boldogtalan ifjú, kinek kevés volt egy hű szív, mind a kettőt elvesztve, megörjítve, darabokra szakadt békája egyik roncsán partot ért. Mint a nemtelen, savanyu gyümölcs, szívosan ragaszkodott az élet fájához.

A szomorú történetke alkalmas volt arra, hogy — szemünk elől a partok veszte — tengeri utunk első estjén rá gondoljunk arra a sok veszélyre, mely érhet minket a most ugyan tükörsíma, de Neptun barátságából könnyen hullámosra válható tengeren, mely az emberiségtől annyit adt szed azért, hogy a forgalmat közvetíti s széles határ hajók raja által hasogatni engedi.

Elhagytuk ekkor Lüssin szigetét is, az Absirditek utolsóját. A kolchisi Aetes király szerencsétlen fiának a nevét tartják fenn maig is e szigeteken. A hitrege szerint ugyanis Medea, férjével Jásonnal, a rosszban társával, e szigeteken egyikén (Cherso) darabolta szét fivérének Absirdit, hogy az ellopott aranygyapju birtokában, futva, az üldöző atya bajóját föltartoztassa fivére testének vízbe dobált darabjaival.

Dalmácianak sziklaktól csipkézett partmentén egy másuttan bukkannak fel szemünk előtt a kisebb-nagyobb kőszigetek, de nem találunk rajtuk kellemes nyugvópontot. Egyedül Lissa érdekes az 1866. július 20-iki tengeri győzelem miatt, mely Tegethoff altegernagynak történelmi nevet adott, míg Persano olasz tengernagy vad és vizsgálat alá vonatván, rangot, becsülést, mindent elvesztve miatta. Forgatag a hadi szerencse s változó az ember sorsa.

Következtek Montenegró festői kúpkokban magasra toلولt sötét szirtjei s Albániának tengeröblök által gömbölyített, napsugártól fehéren tündöklő sziklái. Lejebb a mélyvízű otrantói tengerszorosban az olasz partok is látszanak. Három ország határa közt járunk itt.

Kiérve a jóni tengerhez, egyre közeledtünk a homéri regék szigetvilágához s kellemes pihenőt találtunk az erdőktől borított Korfu szigeten. A nem oly régen még angol védnökség alatt állott jóniai köztársaság eme legjelentékenyebb szigetén a Keletre menő Lloyd-hajók rendszeren kikötnek s a vagy ötven órai tengeri ut után mindenki siet a gazdag tenyésztői sziget partjaira, a lépcsőzetesen épült város tömött házai közé mentől magasabbra, hol széppel szebb kilátások kecsesgetnek.

A görög csolnakosok, a Perikles fiaiból hellotakkká vált utódok versenye kelnek egymással a hajó röpülő hidja körül, hogy a kiszállokat prédául ejthessék. Tasso csengő s Homér ekes nyelvének szökeverékével szidják egymást. Nem tehetnek róla, hogy Leonidas hősi napjai elmúltanak s ma már annyira anyagi kort élünk.

Illatos lég, melyet lombos fák tartanak hűsen, kitűnő víz, pompás déli gyümölcsök, olcsó s mégis tüzés délvidéki bor, bő tenyésztői olajfák, citrom-, narancs-, fűge, babér- és oleander-ligetek, a kertés épületek előtt rövidre nyírt angolpázsitok s a jó ég tudja: mi minden van még e dus kertben, e tíz négyszög mértföldnyi szigeten, hol a fák csak kis időre vesztik el lombkorájukat s hova újabb időben annyi beteg jár. A mi királyunk ittjártat emlékkő hirdeti.

Az Esplanade-on — mely a pompás városkának büszkesége — gyönyörködöttünk a egyszerű kilátásban, mely innét s a hatemeletes vékony házak boltozata alól a tenger síkjára s a közel fekvő szigetekre esett. Megnéztük a királyi palotát, felmentünk a sziget középső fokán a fellegvárba, az ágyufokhoz, mely két hatalmas sziklacuccra épült. Ettől a két Koruphi-tól vette a város és sziget a nevét. Megnéztük Aeskulap templom-romjait, Odysseusnak Poseidon által kővé varázsolt hajóját s a kicsi Pondikonikó szigetét. Majd visszatértünk a Spianatára, nézni a görög szépségek tiszta fényű szeimeit, klasszikus arcait s orr-élükkel Penelopére és Aspasziára emlékeztető

alakjait. A romantikára hajló neo kis görögök, nagy ördögök. — Egyenemelyiknek a fején antik görög hajcsiga. Arcukat Hortenzia virágok mögé rejték. Csak nézzük, nézzük őket; az Odyssea énekét, ha haza térünk, otthon is majd elolvashatjuk, de itt, Korfuban, nagyon kimért időnköt használjuk fel, élvezzük az öröm perceit, adjuk át magunkat teljesen a mosolygó derűnek s könnyed vidámságnak. Hallgassunk a költőre s élvezzük át a mit mond:

„Minden órádnak leszakaszó virágát,
A jövődnök sivatag homályát
Bíz az Istenség vezető kezére,
S elj az idővel!”

Abrándos szép korfui est, melyen szellő sem rezdült, feledetlen maradtál! Romantikus a sziget, kedves a népe.

Korfuban láttam az első görög férfit is szoknyás ruhában. Nem találok ezt a népviseletet olyan hősiesnek, habár egyenemelyik, egész arzenált visel is az övében. Fehér hosszú harisnya, csatos cipő, szárazrucc rövid szoknyaforma, ugyan mi van ezeken hősi, vagy deli? Elrontják még a vörös fűz és cifra zeke batását is.

Alig hagytuk el Korfut, feltűnt tenger virágaként az egyetlenegy hegyből álló Paxos sziget, melyhez ajkáról ajkra szálló szent hagyomány fűződik. Krisztus halálakor ugyanis e szigetről a hajósok hangos szózatot hallottak emelkedni, hogy hirdessek a nagy pan halálát.

A tengeri utazás mindinkább érdekessé válik a jóni szigetek között. Volna is mit nézni, ha annyi szemünk volna is, mint Arguszak. A mozogni látszó pompás természeti diszletek közt megjelennek a képzelmünkben a homéri mondatok egyes alakjai, a derűs égű Hellász bazaltal csipkézett partjain.

Alig hagyjuk el a földrendek által gyakran látogatott Leukadiát, melynek mészhégei 1180 méter magasra emelkednek, hajónk az Ithaka s Kephalaonia szigetek közötti Viskardo csatornába fordul be, honnét szép kilátás esik az actoliai magaslatokra. A jóni szigetek legemelkedettebb hegye, a Monte Nero, mely 1620 méter magas, büszkén emeli sziklakoronás fejét a fényes légbe s sötét árnyát messze veti a jácint szineit csillagotó tengerre. Argostolinál, a sziget első városánál, egyszerű természeti tünemény mutatkozik: a tenger víze, két helyen is a tenger mélyébe szakad. Az említett kisebb sziget volt az Odysseus hazája.

Kelet felől egy nagyobb tengerág, a korinthis öblöt képező s látványunkba csakhamar a szép nőiről híres Zante sziget csillan fel, melyet az olaszok elneveztek „Kelet virágá” nak (Il fiore del Levante). Az emberi kéz iparkodása is nagyon meglátszik rajta. A sok mirtus, babér és olajfa közt szívesen pihen meg a boldogság is. Hegyláncolat övezi a szép fekvésű Zante várost, melynek háttere a természet legszebb zöldje, honnét illatos lég árad szét. Kóbor szellő, felénk is hoz belőle.

Kies szigetek, a száraz földnek előőrsei, kellemes nyugvópontok, a képirók meennyit festhetnek itt jártukban. A gazdák is boldogok, mert kétszer aratnak, oly bő tenyésztői föld. Ott napfényben égő kopár sziklák merednek a fényes égnefelejt kékségébe, míg alant örökös tavasz, nyár van. Nem hiába volt annyi harc a bírásért. Uralmukkal igyekeztek boldogítani e szigetet ket görögök és rómaiak egyaránt. Velence is kiterjeszté fénykorában feljőkk hódító karját. A franciákat törökök ütköz el, ezeket az angolok, míg most Görögországhoz csatolva, békésen természetű itt a nép a mazsolát s a kalmár együtt árulja Homért és a sajtot. Ez aztán a „vegyes kereskedés”.

A görög közmondás ugyan azt tartja, hogy „legjobb a víz”, de e borgezid vidéken a tág lelkiismerettel bíró koszmárosok sokasága, ezt meghazudtolja. A hajdani klasszikus föld vizmosta partjaihoz itt már igen közel járunk. Morea a magas nagy félsziget a hajdani Peloponnesus csak nagyon keskeny partszegélyét világítja meg a déli hevű nap. Szirtes hegyek irigyen fődik el a látkört s csak szellemi kirándulást tehetünk a mult birodalmába.

A bércek honából a Ruphia folyót látjuk torkolni a tengerbe. Alig husz kilométernyire a tengerparttól, főlebb fekvő a hajdan játékaírók s az antik isteneiről híres Olympia. Elvonul végre a szemhatáron viola párazatban uszva az annyi költői idyll s jeles pásztorköltemény által megörökített Arkadia, a költők hazája. Arra felé meg más Arkádiát, mutatják. Más idylle hazáját. S kinek ne dohogna keble hevesebben mindezek látára? Régi tanulmányainkra, fiatal korunk ábrándjaira emlékeztetnek e földrészek, melyeken az archeolog sok nevezetes pontot talál. A peloponnesusi háboru, Spárta virágzása, erkölcsi, Solon a bölcs Lykargus a törvényhozó, a marathoni győző Miltiades stb., kiknek híre-neve átragyog a messze multból.

A műkincseket, ködbe vesző időkön át, megörölte az idő foga, de mégis itt-ott magába rejtett néhányat az anyaföld, hogy maradjon legalább hamu a sok fényből morzsalék, a művész vésőjével kifarragott kőkölözből, hogy évezredek multán napfényre kerülve megtudhassák, milyen nagyok voltak művészetben, mesterességben a hellenek. Itt lakott Homér a költők nagyapja és Sophokles, Perikles és Phidias dicső népe, csodás történetet s tömördek szellemi kincséből annyi írott és vésett remeket hagyva ránk.

Cap-Matapan kiszögölő sarkánál elmarad az európai szárazföld legdélibb pontja. Itt találkoznak egymással a világtájakról rohanó szelek, s gyakran megtáncoltatva, olykor el is süllyeszte a hajót.

Elmaradt Cigro is, a betedik jóni sziget, mely társaitól messze esett. Ezután, már csak egy sziget van az utvonalon hátra, a kőhegy-szörnyeteg Kréta*) (Kandia), az égei tenger legnagyobb szigete, a tengeri rablók egykori jó feszke, melynél szent Pál csaknem bajtörést szenvedett. Hajdani lakosait nem dicseri az apostol, azt mondván róluk: „Cretenses semper mendaces... ventres pigri” stb. hogy mindig hazudnak. Az egész hosszú sziget erdőtelen, magas hegygerine, melyre a nap sugaraikat rajzolnak, s ha itt-ott meg is akad szemünk a magasabb helyek koldus tenyészetén, ez is a hőségétől szánuandóan elbágyadtunk látjuk. Afrika perzselő napjának a szele ide könnyen elhat. De ha tavaszidőn járunk erre, mikor Lykabettos orma ibolyától kékekké, akkor így kiálthatunk fel: szép és gazdag a világ! A szegfű és a viola mindig virít.

*) Kréta sziget hossza 50 mérföld, szélessége 11/2—15-ig változik. Csipkézett partjai, vulkáni eredetűre vallanak. Cipruserdei kipusztultak, mint a Karst vörös fényű, anélkül, hogy egy második Velencét létesítettek volna.

Nevezetes ez a narancs-, citrom-, olajfa-ligetes szép sziget arról is, hogy a mikor Keleten felcsap a láng, gyakran csináltak már rajta forradalmat; legújabbban is akárhányat. A nagy földrengés, mely most az egész Törökországot megrendíti, egész eddig batol el. Nem akarják nyögni a pogány török jármot. Sokszor veszedett érte Európa, a vén Ázsiával; a kereszt a felholddal. A szigeten lévő, Vénus által kedvelt Ida hegy tetejének a felhőbe veszték a hitregetan érdekes alakjai. Jupiter tonans, a görögök villámszörő Zeusa itt született felhős magaslatban — képzeletben. Paris királyfi az Ida hegy csúcán adta át a veszélyes almát a szépség isten-asszonyának. Itt volt vitéz kőborságnak Menelaos, mikor Paris, otthon, a szép Helena körül legyeskedett. Bachus itt mulatott gyakran nagyokat, s évezredekre szóló példát adván a mulató emberiségnek. Erre a szigetre hozta tenger áradatán a bika, Európát, a phenici király szép leányát. Minos, az alvilág birája e szigetnek is volt a királya. Ugy látszik már réges-régen hozták be a kettős hivatal-viselést. Itt ölte meg Thezeus, Ariadne segítségével Minotaurust — mesében.***) Azóta hogy Titust tette meg Szt.-Pál, püspöknek e szigeten, szaracén és keresztény vitézek fegyvere, vegyest csillogott itt a fényes napban. Görög, arab, török és velenceinek egyaránt vált pium desideriumává a keskeny hosszú sziget. Kézről-kézre adták birtokát, mikor bomlott a nép, csinált forrongást s nem bírtak velők a hatalmas. Így került a török szultántól, ajándék címén, egyiptomi pasa korában Mehemed Ali kezébe. Kelet eme nevezetes térfiaról majd többet is hallunk, ha partra szállunk; különösen Alexandriában, melyet ő tett nagygyá s Caíróban, mely őt tette nagygyá. Most a neo-görögök és törökök irtják egymást a vérpatakos szigeten; későn fogják belátni majd, hogy — céltalanul. Törökországnak, mint a közép-kori oroszánknak, bundavesztése így is bekövetkezik Európában rendszeresen. Petyhüdt inakkal nem sokáig mehet már. Általában véve az embereknek nagyon sok ostobasága fulladt már meg emberverben. Mindig hajlandóbbak voltak az emberek a pezsgő vér szavára, mint a hidegen számító ész tanácsára hallgatni. Forrván vérünk, a mások kárán is, vajmi keveset okultatunk, különösen itt, a lázadások klasszikus szigetén, melynek völgyeiben nem hinnék, hogy örök tavasz uralkodik, mikor a kopár szirttetőkre nézünk, melyek mézcsucsai vakító fényvel fehérlenek.

Az eddigi elő-előttűnedező szigetek és vízlocsolta partszegélyektől bucsut kell vennünk, mert ezental két napon es éjjelen át csak fényes léget, beláthatatlan vizet és csillagokkal teleszórt eget láthatunk. A kormányos csak a szélrózsa lengő korongját tartja szem előtt. Messze siklik el szemünk a tenger végtelenné látszó síkján. Feszül a gőz a gép hengerében s azonkívül három árbócos nagy hajónk vitorláit a kedvező szél is jól kapkodja, víz s messze idegenbe, más világ-reszbe. A suhanó habokra hosszú arany fénysávokat fest a nap. Gyorsan járunk s mégis néha-néha úgy tetszik, mintha hajónk szigetként állna a tenger közepén. Előttünk, mögöttünk, mindentűt a végtelenné látszó felséges tenger, ez a nagy, egyre morajló víztömeg, mely beted-fél millió négyszög mértföldnyi feltűllettel ágazza be a száraz földet. Járta hajónk duzzadt hulláma. S mennyi élet van a tenger kincses mélyében. A szárazföld összes élőinek száma eltörpül a tengerlakók száma mellett. Mit az egykori bölcsék csak sejtettek, azt századunk természetudosa, homo sapiense, a görög alkalmazásával rég behozonyította, hogy a „viz az élet őshelye és anyja.” Az öblös száju nagy halak, sokkaru polypok s egyéb vízi szörnyetegek mellett a puhányok, a habarcok, azalekók s a parány állatok kiszámíthatlan s elképzelhetetlen milliárdjainak birodalma ez! A tenger lakóinak néhány kiválóbbja mulattatásunkra jött. A távolban óriási cetek löveltek a magasba hatalmas vízszugarakat, közelben gömbölyűen fekete hátú pajzán delfinek cicáltak a víz fölött, fölcsapván és alábukkanván; közbe-közbe röpülő halak is magunkra vonták figyelmünket. Elkaptokdák ezeket a szárnyacsattogással kerengő sirályok vijongással, jajveszklő sivitással.

A hajó födelzete, főleg a tízórai villásreggeli s az estebéd után benepesült s a ponyvakkal árnyalt, védett helyeken társalgási körök alakultak. Hallgattuk, a kitölt tanulhattunk, a Kelet ismerőit. Erdődi Béla, vezető utitársunk, Kelet alapos ismerőjének ajkáról csak úgy ömlött a szó, sokat és szépen beszélt Kelet országairól. Egy másik, Pater Angeli, ferencudó atya — integer vitae, sclerisque purus — szent elragadtatással szól a szentföldről, hol több évet töltött. Időnk nemes szárazkózzal telt el s tanulmányaink naponta új taptot kaptak. A semmittevéssel keveset foglalkoztunk, dacára, hogy tengeri uton voltunk, 115-en magyarok; kikerült e számból rokonkebel, jóbarát. Hajószakácsunk is derekasan viselte magát, nem hiába, hogy — a mint mondá — Mexikóban Miksa császárnak volt a szakácsa. Ki a tengeri ut étvágyát ismeri, tudni fogja, hogy a sós hullámokon mennyit ér a jó konyha! A budapesti mintapince jó palackborai is elénkítőleg hatottak ránk.

A tengeren szerföltött szép napnyugta a második fekete kávézás idejére esett. Mennyire elbűvölt bennünket ilyenkor az ég. Óriási bibor rózsát látunk, melynek levelei, bár a vízben elmerülve, felszelen tartják még az uszó csodavirágot. Mintha száz tavaszunk rózsaszine izzó arannyal folyna össze. A tenger lángvörössé válik a vizen uszó ama tűzfényes rózsától, mely 1.284,100-szor nagyobb a mi földünkénél, de most előttünk egyre kisebbé zsugorodik össze s végre utolsó keskeny szirma is víz alá merül, eltűnve abba a nagy mindenségbe, melyet világnak mond az ember nyelve, annak a nagyvilágnak, melynek Flamaron szívei szerint „a mi földünk csak egy kis porcikája.” Istven éltető és világító napja, megvonja kis időre tőlünk áldástozogató meletét, de csak azért, hogy a földgömb tulsó felén is jég-hegyeket olvasszon, hideg földből virágokat fakasszon.

Esteledik, alkonyodik, letűnt a fénysugarak távoli forrása. Homály veszi körül vizen uszó hajónkat, melyen példás a rend. A tükörsíma tenger néma csendjébe, csak a nagy csavargózós más világresz felé tologató kerekének dűbörgése vegyül. Hajtja a kerék a hullámokat, mint a szél. Olykor egy-egy társavesztett sirály síró hangját halljuk. Ha közel jön, mindig nézzük a tengernek ezt az érdekes madarát, mely nagy köröket vág a levegőbe s aztán eltűnik.

**) A labirintjáról híres Knossos város a színhelye ezen hitregetani esekelménynek. Ennek a helyére épült később Heraclion, ismét ennek a helyére építették a velenceiek Kandíát.

Az égi ezüst csónak hamar letért a láthatárról, elmerült a tengerbe. Utolsó fényes hegyes vége úgy vette ki magát, mint a tejbe mártott kiflivég. A nagy göncöl szekereknek a rudja is mélyen fordult lefelé.

Az ég milliárd csillagból, tiszta fényvel ragyog, míg a tejt bányagat színe bal. A mig mi tiz tengeri mértföldet haladtunk óránként, addig azok a csillagok égi vándorok ott fenn két-három ezer mértföldet is megtesznek az azur oceanon. Csak gondolatunk szállhat velük a végtelenbe.

Álom későn jön szemünkre; hisz egyik este szebb a másiknál. Csapongó jókedv foglalta el társalgásunkat. Déli égélj langy legében furdunk folyvást. A hajó csillamló utcát mélyit maga után s viz alá merült része a sötét vízből fehér fodrot csinál. Nem győzzük eléggé nézni a tenger világosságát, fényes szikraszórását. Ott, hol a hajó átmetzi a víz fölületét, dörzsolés közben megszámlálhatlan fényes gyöngy születik és enyészik el. A pillanat hozza létre s a pillanat el is enyészeti valamennyit. Villózik a tenger. Annyi fényes kis gömb támad, hogy mindig sokat látunk eltűnni és felragyogni. Honnét jönnek és hova tűnnek? S mi okozza e mágiikus fényt? A tenger világítása kérdésén Plinius óta, sokan törték a fejüket. Kisugárzása-e ez a nappal bevett fénynek? Villó-e, mely gyulad, ha léggel érintkezik? Eredménye-e a fény- és hőfésülésnek? A mai tudomány azt feleli, hogy a fényvilágítás kutféjt láthatatlan állati életjelenségek képezik. A zoophiták, világító tengeri parány állatokhoz a tenger villóságát; a heves égőv tengereiben pedig némely meduza fajok idézik elő ezt a tűneményes pompát. „Szikrákat szór a tenger végtelen tükre — úgy mond Humbold — és minden szikra láthatlan állatvilágnak egy-egy nyilatkozata.”

Mig a tudósok a tenger eme szép életjelenségén vitakoznak, mi gyönyörködünk addig inkább ebben az intenzív fényű tűneményben, a fényes szikrák színporkázásában, míg neheztül pilláink becsukódnak. En néha csakugyan addig-addig néztem, míg csak álom nem nehezült a szememre. — S milyen édesdedek a tengeri ut álmai! Kerevetté alakított kényelmes karosszékben akárhányszor elaludtam társaimnak beszélgetése és a tenger mormolása közben, szíva a tengeri étek fűszerét. Gyakran csak akkor ébredtem föl, mikor már pitymallott, közelgett a bajnal fényes szányon és tologatta előre a nap ragyogó aranyvörös fényes kerékét. Egy ilyen biborszárnyu hajnalhasadás-kor arra ébresztett föl a mindig készséges Antonio, hogy közeledünk Alexandriánál az afrikai parthoz. A világítótorony lámpája már elbágyadt a nappali fénytől, Pompejus régi oszlópa pedig kivált a felhomályból, mikor Egyiptom földre léptünk s egyidőre elhagytuk a megfélemlítő tengert, a melylyel nagyon megbarátkozánk.

Vértesi Károly.

A KIRÁLY BÁBUJA.

Ira: Sas Ele.

A schamburg-anhalti fejedelemség örökös ura riadó trombitaharsogásra ébredt föl pompás ágyházában. Ez az ágyház csöppet sem emlékezett arra, hogy abban egy harcasi erényekkel jeleskedő dinasztia sarjadéka szokta élvezni az éjszakai nyugodalmat. Mert falai gyöngéd rózsaszínnel voltak bevonva és menyezetére kezes báránnyal játszódnak, mosolygó angyalkák voltak festve. V. Frigyes Máriának, a „páncéltörő” első Frigyes utódjának nyoszolája pedig inkább egy óriás, rózsás bölcsőhöz hasonlított, amelynek biboros óléból most előbukkant a felséges ur szőke feje, amint az álommal és kíváncsisággal küzdve kérdezte:

— Méjt tjobbitájnát ojan nadon a tatonát?
Ne gondoljunk azonban erről a gyöngéd selypítésről, hogy a hatalmas uralkodó a véletlen gonosz szeszélye folytán nyelvhibában szenvedett, vagy merő affekcióból akarta jövedő életirónak műveit egy érdekes adattal gazdagítani. A király egészen természetes dolog vala, mivel öfelsége csak most töltötte be hetedik életévét, amely korban az ember szerepet játszhatik a világtörténelemben, de az r betűt nem tudja kimondani.

A rózsabokros ágy mellett ott állott a fejedelem komornyikja, a becsületben és hűségben megőszült fejű és hajlongásban meggörnyedt dereku Hellmuth, lesve a koronás gyermek pilláinak felvirradását és most sietett felvilágosítást adni a birodalma ügyei iránt érdeklődő szüve-rénnek.

— Legmelyebb hódolattal batorokodom jöreggelt kívánni felséges uramnak. Egyeskedik kérdezni felséges uram, miért fújják olyan erősen a riadót vitéz hadseregének trombitásai? Az a trombitás bizonyára boldogtalan lesz, ha megtudja, hogy harsány kúrtszava felséged legmagasabb szempilláiról az édes álmat elzavarta, — de hát éppen felséged legszentebb érdekében teljesíti kötelességet. A szomszéd degenburglippei fejedelemség fenhéjzód göngel megsértette felséged uralkodó-házának, címerének méltóságát; megsértette felséges uram édesanyját, a regenskirálynét. A regenskirályné nem késett megüzenni a háború a fodor ellenségnek s felséged minden alattvalója most lelkesedéssel törtét a kibontott zászlók után. Ezért trombitálnak olyan erősen a háboruba induló katonák, felséges uram!

A király szeméről mind jobban eloszlott az álom, mind jobban ragyogtak azok az ékes magyarázat alatt. Kipirult arca elszellete a kúrtharsogást, a hadasapatok útemre döngő lépteit, a nehéz társzekerek dübörgéseit és repesve tárta kezeseikét a komornyik felé:

— Hábojuba mennet a tatonát? Szot, szot tatoná!
Hellmut báci vedn föj! Viden ti az ejtlyje. Látni atajom a tatonát.

— Felsőged hű hadserege boldog lesz, ha ura király látásában gyönyörködhetik. És e látvány valóban oroszlan-bátorságot fog önteni a szívükbe és záloga lesz a kivívandó fényes győzelemnek. Hanem előbb méltóztatnék megengedni felséges uramnak, hogy alázatos hódolattal felöltöztessem, mert pongyolában mégis...

Ezzel a komornyik letérdelt ura elé és aranyhimes kontost borított a király hóféhér ingeekéjére, hogy illő diszben mutassa meg magát vitéz bajnokainak. E pillanatban kettéváltak a főajtó koronás brokát-függönyei s belépett azon a kis király édesanyja, Katalin, a búska, a hadüzenő asszony. Megcsókolta, karjára vette gyermekét és ő lépett ki vele az erkélyre, a napsugárban furdó tavaszi reggelen, a melynek tiszta levegője fényes jövedőnek, nagyszerű diadalnak ujjongó jóslatával volt tele. A királyi palota előtt óriás embertömeg feketélt.

S az ember-ocean közepette ott uszott véges-végig a csillogó érekyő: a fejedelemség félelmes hadereje, a schamburg-anhalti legények eleje. A déleget tisztek egyszerre jobbra arc-ot vezényeltek és a vitézek egyszerre még dala-sabbak lettek, mintegy óriássá nőttek a repeső gyermek szemének sugaraitól, a ki nevetett és tapskolt és esőket hányt nekik a magasból:

— O mien szépet, mien dönőjűek a tatonát!
A nép és a hadsereg egyszerre, vezényszó nélkül, döngő éljenzésbe tört ki. Fegyverek és fegyvertelenek készek lettek volna e percben megrohanni nem Degenburg-Lippe, de a franciák és a muszkák hadseregét és hirmondót sem hagyni belőlük. Olyan égreszkettő volt ez a kiáltás, hogy hangja bizonyára elhatolt az ellenség fülébe és félelem költözött annak szívébe, mint mikor a hunok vad esakatiállással döbentették meg ellenségeiket. A hadsereg ujjongva repült a vér, a hall mezejére: a gyermek-király szünetlenül hánytá utána a csókjait.

II.
Katalin asszony, férje, IV. Frigyes Mária halála után vaskézrel vette át a kormány-palcát, mely a szomszéd-államok udvari pletykái szerint tulajdonképp férje életében is az ő kezében volt. A regenskirályné nem hogy sülyesztette volna, de még emelte Schamburg-Anhalt tekintélyét az apró fejedelemségek közepette — azért is kétszeres fólháborodással tölthette el lelkét az a sértes, a mit rajta el mert követni a szomszéd Degenburg-Lippe, a melynek egész területét, a mint Katalin királyné találoan megjegyezte, kényelmesen elfér egy karikagyűrűn belül. A história ez eseményt úgy történt, hogy Katalin asszony egy udvari bálon föltette fejére a dinasztia ósanyjának kincseket erő hagyatékát, egy remek brilliáns diadémot. A bál hölgyei mind elkápráztak a diadém ragyogásától s kivált a degenburg-lippei nagykövet felesége felejtette azon sokszor a szemét. S mi történt? A legközelebbi bálon a Liu, hetye menyecske a királyné diadémjának az összetévesztésig hű utánzatával jelent meg; sőt mi több, még a ruhája is szakasztott mása volt Katalin báli pompájának.

A fejedelemszónynak fejébe tódult a vér s a mikor a bájos diplomata-feleség egy percre elszakadt udvarlójától, csipősen mondta neki:

— Kedvesem, ha olyan ruhákat akar viselni mint én, szivesen kegyednek ajándékozom a viselt öltönyeimet.

A nagykövet felesége sirva ment haza a mulatságból s keserves panaszt tett a férjének, aki a dologban persze állama tekintélyének megsértését látta. A két ország kormányja közt mindig élesebb hangu jegyzékváltás támadt. Schamburg-Anhalt a nagykövet azonnali eltávolítását követte, vagy még jobban szerette volna, ha ő ott marad, de ő elváltik a feleségétől. Mikor aztán Degenburg-Lippe legutóbbi jegyzékében holmi nő szeszélyre tett célzást, amely veszélybe dönti az államok békességét, elkerülhetetlenné vált a hadüzenet. S immáron a királyné ruhája és a nagykövetné hűsága miatt a két állam hadinépe állig vasban nézett farkaszemet egymással és mindennap meghozhatta az első véres találkozást.

Mialatt pedig a két sereg vezére nagyban törté a fejét a haditerven: azalatt Schamburg-Anhalt kis királyának szobájában az öreg Hellmuth is nagy mozgósítást rendezett. Norinbergából, a játékok hazájából, a gyermek-öröm paradisiomából, egyre érkeztek a kisebb-nagyobb skatulyák és ontották magukból csillogó csillogóbb, a tarkánál tarkább hadasapatokat. A száguldó lovasokat, a kivont kardú tiszteket, a félelmetes ágyukat, az öreg komornyik mind kirakta a gyermekkirály asztalára s talán még ügyesebben csatarendbe állította őket, mint öfelségének vitéz, bölcs, cefos tábornagyja. Az öreg Hellmuth dobót kötött a nyakába, azon pörgette napestig a riadót és magyarázta felséges kis gazdájának:

— Méltóztatik látni, felséges uram! A gyalogság rohamot intéz az ellenség zóme ellen. Jól tartják magukat a nyakas fickók! Azonban felséged győzhetetlen lovassága oldalba kapja, megzavarja, megfutamtja őket. Ni, hogy száguldanak előre! Ramtadramtadramtadram! Miénk a diadal, miénk a diésőség!

A kis király kacagott a háborusdin, amiben ha elesett egy vitéz, seba, újat vettek elő a skatulyából.

Annál inkább szükség volt pedig a parányi főltség mulattatására, mivel az ő legkedvesebb játszópajtása szintén eltávozott az igazándi háboruba. Egy hatalmas gárdista-legény volt a s tertebe akkora, mint egy hős éreszobra, de azért a kék szemé jóságosan, ártatlanul tudott mosolyogni, akár egy gyermeké. Az öreg Hellmuth fia volt ezt személye, reménye, boldogsága, a kire büszkébb volt, mint minden királyok az egész hadseregükre. De a kis király is szerette a fiut, aki hátsalova volt neki, ha kellett, s amint egyszer megvédelmezte a vadaskertből kitört medvétől, azonképpen pillangót fogott neki a kertben s vigyázott, hogy a vasmarka le ne törölje a szárnyai himporát.

— Hoj a Gottjied? Jöjjön be a Gottjied! nyugös-ködött azonnal, ahogy a katonák elmasiroztak azon a végzetes reggelen.

— A Gottjied felséges uram, — hajolt meg a komornyik, — szintén elment felséged vitéz hadseregével, hogy Isten segítségével része legyen a kivívandó diadalban. Nem látta uram királyom? Ő ment legelő, ő a legelső regiment zászlótartója! Egy fejjel magasabb valamennyinél!

Es villogtak a görnyedező udvari eseléd szemei az apai büszkeségtől. Olyan legény a Gottfried — talán egymaga is képes volna felséges urának megszerezni a diadalt! Nem esik annak a zászlónak baja, ha ő tartja azt az acélmarkában!

— De én játszani atajok a Gottjieddel! A Gottjied ne menjen hábojuba. Hivját vissza! Fordította pityergésre a dolgot a kis király.

Utoljára is az öreg komornyik találékonyasága segített a bajon; ő hozatott Norinbergából egy új babát, amely szebb, délecebb volt az eddigi skatulyák minden hősénél. Felöltöztette egész olyan ruhába, amiút a fia viselt; még olyan hatalmas bajust is ragasztott neki. Azután kezébe adott egy lengő, lobogó zászlót s odaállította a fakatonak élére.

— Itt van a Gottfried, királyom. Látssa, hogy vezet felséged csapatjait az útközethe! Hát mig az igazi Gottfried visszajő: kegyeskedjék játszani főltségednek a porcellán Gottfrieddel.

Mert, hogy a fiának valami baja essék, az eszében se fordult meg az öreg embernek. Lehetetlen az, hogy azt az erős, hősimelett, azt a jóságos, áldott gyermekszívet keresztül furja a golyó. Megörjja azt az ő minden este, reggel terdenállva elmondott imádsága.

S a kis király megvizsgálatódt és aranyos rózsás termében játszott a porcellán Gottfrieddel; odakünn pedig a kegyetlen csatamezőn, az igazi Gottfrieddel rettetesen játszott a háboru ezer veszedelme...

III.

A királyi palotára és az egész székvárosra nehézségek nap borult.

Futárok hírel hozták, hogy a hadsereg fővezére, Keresztély herceg, a regens-királyné bátyja, döntő csatába boesátkozott az ellenséggel az adelsbachi síkon. Eddig váltakozó szerencsével folytak a csatározások a két fél között: de a mai nap határoz Schamburg-Anhalt sorsa fölött, amelyet esetleg el fog tüntetni a térképről...

A miniszterek mind a regens-királyné belsei terméibe gyűltek s úgy vitatták meg a csata esélyeit... Az öreg Hellmuth pedig a kis főltség asztalán ismét kirakta a játékkatonákat, hogy szemléltethető tegye előtte, miként állította föl felséges nagybátyja a döntő csata hadirendjét. Ismét a porcellán Gottfriedet tette legelőre — kezében magasan, büszkén lobogott a zászló.

S hogy, hogy nem történt ekkor, de a kis király véletlenül meglökte a kedvence babáját, mely az asztal széléről, ahol a jobb szárnyat vezette ellenállhatatlan rohamra, a földre bukkott. A gyermek sikoltva kapott utána — késő volt! A gyönyörű baba szétzúzott fövel hevert a padlózatán.

Oh milyen keserves sirásra fakadt a kis király. Az öreg komornyik nem tudta megvizsgálatni. Utoljára is el kellett küldeni anyjéért, hogy csillapítsa le a kicsit, hisz a szíve megszakad, úgy zokog. A királyné izgatottan sietett oda az államtanácsból és megértte a nagy keserűség okát, a komornyikhoz fordult:

— Hellmuth, ön azonnal kosiba ül, elvágta Norinbergába és új babát hoz öfelségének. Siessen. Estére odaér és reggelre vissza is jöhöt.

A komornyik meghajolt és ő is biztatta a kis felséget, hogy másnap reggel már szemébe fog nevetni az új zászlótartó. Egy pillanatra ugyan gonosz sejtelem szorította el a szívét, a mikor a porcellán Gottfried cserépeire tekintett, de csakhamar kiverte fejéből ezt a balgatafagylemet.

Lehetetlenség az! és sietett, hogy kis királyának másnap reggelre elhozza az új Gottfriedet; hiszen holnap virradóra alighanem az ő Gottfriedje megerkezik!

A palota és a székváros lakóinak szemére aznap este nem jött álom. A népsokaság a királyi kastély előtt tolongott s nézte, hogy annak kivilágított ablakain mint vonul végig egy fekete árnyék. A regens-királyné az, aki kétség, remény közt járálk termeiben s lesve-lesí az adelsbachi síkról érkező futárokat. A futárok alig bírnak a sokaságon át a palotába furakodni. S nyomukban elterjed a hír: a balszárnyat visszaverték... de a jobbzsárny győztesen hatol előre... az eredmény még mindig kétes... Meghozza-e a reggel a diadalt! S hány jó vitéz lesz a diésőség ára?

S mig a birodalom a saját sorsán aggódott, a kis király se tudott aludni az ő lágy, meleg rózsabokra ólében. Föl-fölnezett és siránkozva kérdezte:

— Megjött-e máj Hejmut? Elhozta-e máj az új babát?

IV.

Reggeli öt óra volt, a mikor ismét futár érkezett a palotába, porosabb, véresebb, mint az éjszaka minden hirmondója. Csak annyit tudott mondani a regens-királyné előtt, „Gyöztünk!” Azzal elcsigázva roskadt össze.

Ha még nem lett volna világos reggel, ez az egy szó képes leendett arra, hogy az eget földerítse Schamburg-Anhalt fölött. A virrasztás bágyadsága, az aggodalom sápadtsága egyszerre eltűnt, friss életöröm öntötte el az ujjongó székvárost. A házakra fölrepültek a zászlók, a hölgyek virágfüzérékkel ékesítették ablakaikat, csengő zene járta be az utcákat, zügó éljenzés közönszötte a királyi palotát. Csak a székes-egyház százados harangja szólott szomorúan, mintha ő valami siratnivalót találna ebben a fényes diadalban...

A hírnök azközben magához tért és elmondta a győzelem részleteit s elmondta azt is, kik estek el a csatában? Isten nyugtassa őket, — a hazáért haltak meg!... S a regens-királyné a kormányfőriakkal együtt bement a kis király szobájába, hogy szerencsét kívánjon neki a mai nap diésőségéhez.

V. Frigyes Mária pedig egyre azt hajtotta:

— Elhozta-e máj Hejmut az új babát?

Ej, ugyan hol is marad az a Hellmuth? Azóta bizony megjárhatta volna az utat. Fusson egy inas a szobájába, hátha már itt is van; siessen ő feléigébe szaporán.

Az inas bekopogtatott Hellmuth szobája ajtaján. Nem kapott semmi választ. Megkérdezte:

— Itthon van ön Hellmuth?

Nagy sokára felelt egy elesukló megtört hang:

— Itthon.

— A király ő felsége türelmetlenül várja önt az új babával. Siessen azonnal hozzá.

Ismét az a panaszos hang felelt alig hallhatóan:

— Sietek...

A vén komornyik kilépett. Most még görnyedtebb volt a járása, mint egyébkor. Mintha egy nagy, nagy csapás szakadt volna rá, a mi alatt nem fog ő kiegyenesedni soha, soha többé... Mikor az angyalos, rózsaszínű budoárba belépett, mindenki megütödvé nézett rá. Mi baja van a szegény, hűséges öreg eselédnek?

— Mi baja van Hejmut? kérdezte a kis király is, egy percre elfeledkezve a babujáról.

A vén szolga szemét elfutotta a köny. Térdre roskadt kis gazdájá előtt és szíve-lelke fenekéről kitört a zokogás:

— Uram, királyom... A felséged zászlótartóját elhozta... Hanem az én zászlótartóm... az én fiam...

Még volt anyi ereje, hogy ányujtsa a királynak a babút, amivel a régít rögtön pótolni lehetett. Azután leborult az aranyos szőnyegre siratni az ő vesztességét, a pótolhatatlan Gottfriedet, a ki átlőtt mellet feküdt az adelsbachi diésőség csataterén...

HAT HÉT SYRIA ÉS PALESTINÁBAN.

Ira: Latinovits Géza.

II.

Minden bizonynyal fővezetessége Jeruzsálemnek a szentsír-temploma, mely azon a helyen épült, hol a nagy tragédia lefolyt. Ezen örökemlékezetes helyet kerestük mi is legelőbb fel.

A templom a zarandokházunktól alig tíz perc távolságra fekszik. Mig az ember oda jut, sok akadályon

kell át
a koc
vagy
halad
érje a
felén v
lakok a
oly na
Mindene
szenyt
Kivéte t
hol sze
kodva v
A
házak k
kapu e
Nagy C
de azóta
styllal n
A
nehéz ki
A
mely a
kedélye-e
Az
felekezese
lenségek
fordul.
A
Jézus tes
nök illaio
A sa
a sziklába
A re
borul a sz
hol Jézus
fedik a ka
tódul ide,
delután J
közülri nag
szolozsmait
hában, sze
gyertyákka
Gyönyörű
Mindennap
az ajtatosá
hogy indis
Tovább
mely felelt
Egy r
„Katholik
12-ik száza
utóépítkezés
Inné
kapolna, ne
kincsekkel,
melyhez Jéz
arrebbe lép
ben állítot
pihent.
Mutatja
— ehez ig
Mind
nek ezen ha
valószínűleg
Tiszte e
is, ki a Her
letes házbau
műveltségre.
Már ő
Algierben n
Vendég
néhány órát
szép kiejtés-e
Megmut
plomát, csak
oltár vert re
Ferenc József
pompázik.
Ippen t
gedélyt, a h
limek nem sa
nagy nevezete
baksis, megv
A mos
helyen, hol Sa
tartja, hogy e
Nebogy
türök esend
ban, több bak
rendű igazhiv
felszólítás nélk
Éktelen
de beszédükbo
Ámbár so
látvány nagys
kölemezekkel v
A térség
Sachra” mecses
A falak fayence
külshöz.

kell átesni. Az utcák alig 3—4 méter szélesek, ennél fogva a kocsi közlekedés ki van zárva — csakis ló — számár vagy tevé hátán történik az. Ha egy megrakott tevé halad az utcán, jól a falhoz kell lapulni, hogy baj ne érje a gyalogost.

Szomoru benyomást keltenek az utcák mindkét felén végig húzó épületek magas szürke falai, ablakok alig látszanak, oly kicsinyek azok.

Sok utca boltozva van, ilyen helyeken a homály oly nagy, hogy csak botorkálva jut az ember előre. Mindenekben el kell képzelni, az irtózat, leírhatatlan szeny és büzt, ekkor hű képet nyerünk a városról. Kívételt képez a város falain kívül épült új negyed, hol széles utakról és tűrhető tisztaságról gondoskodva van.

A szentsír temploma nagy helyet foglal el, de a házak közé beékelve lévén — nem látszik — míg a kapu elé nem értünk. Tudvalevőleg a templom alapját Nagy Constantín vetette meg, 300 körül Krisztus után, de azóta folyton építettek hozzá, így tehát határozott stílussal nem bír.

A belseje egész labirinth, melyben vezető nélkül, nehéz kiigazodni.

A belépésnél a hatást megrontja a török őrség, mely a kapu baloldalán, széles szőnyegen heverész; kedélyesen csibukoz és issza kávéját.

Az őrség feladata a többféle keresztény vallás felekezetek közt, sokszor vérgengessé fajuló egyenetlenségeket megakadályozni; mi sajnós, gyakran előfordul.

A bejáratnál szemben látjuk a követ, a melyen Jézus testét a keresztről való levétel után, az irgalmas nők illatos olajokkal bedörzsölték.

A kaputól balra, emelkedett helyen áll a Golgotba; a sziklában mutatják a három kereszt helyét.

A templom belsejében; kupolával fedett kápolna borul a szt. sir fölé, lépcsőkön kell lemenni a helyhez, hol Jézus teste pihent. Nagy és értékes drágaságok fedik a kápolna oltárát és falait. A hívők nagy serege tódul ide, a nap minden szakában, kivéve déli 11-től délután 3-ig, midőn minden el lesz zárva. A kápolna körüli nagy csarnok, visszabangzik a zarándokok ájtatos zsolozsmáitól, majd kettős sorokban, egyszerű szőr ruhában, szerzetesek vonulnak a kápolnához, kezükben égő gyertyákkal, szemekből a hit meggyőződés sugárzik. Gyönyörű összhangzó énekben dicsérik az Egek Urát. Mindennap fölváltva más szerzet vonul a sirhoz, végezni az ájtatosságot. Még a legridegebb szivet is meg kell hogy indítsa ily lelkesedés és buzgóság.

Tovább menve látjuk a kereszt feltalálás helyét, mely felett az ugynevezett Helena kápolna emelkedik. Egy részét képezi a templomnak az ugynevezett „Katholikon“ vagy a kereszties had temploma, mely a 12-ik században épült, de eredeti jellegét elveszté az utóépítkezések következtében.

Innét jobbra látható a feltámadás helyén épült kápolna, benne több vallás felekezet oltára; értékes kincsekkel. Egy elrácsozott helyen áll a szégyenszlop, melyhez Jézus oda köttetett, midőn megostorozták. Majd arább lépcsőkön lemenve, két sirhelyhez jutunk, melyben állítólag arimatthiai József és Nikodemus teste pihent.

Mutatják Ádám sírját is — de hogy valóban az e — ehhez igen sok kétség fér. Mindenesetre mély és maradó benyomást keltenek ezen helyek. Sokan talán nem hiszik el; de azok valószínűleg igen keveset hisznek már e világon.

Tiszteletünket tettük a jeruzsálemi patriarchánál is, ki a Herodes kapu közelében lakik egyszerű emeletes házában. Igen kedves modoru uri ember, kiváló műveltséggel.

Már öt év óta tartózkodik Jeruzsálemben. Azelőtt Algierben működött, neve Piave.

Vendégszeretően meghitt asztalához, hol kellemes néhány órát töltünk. A francia nyelvet folyékonyan és szép kiejtéssel beszéli.

Megmutatta a háza mellett levő patriarchatus templomát, csak 12 év előtt épült, tszta goth stílyben. Az oltár vert rézből készült, dusan aranyozva, Ófelsége Ferenc József költségén. Az oltár felett a kétfejű sas pompázik.

Ippen consul, kieszközölt részünkre látogatási engedélyt, a híres Haram Esih-Seherit mecsethez. A moslimek nem szívesen engedik az idegeneket, ezen előttilik nagy nevezetességű hely megtekintésére. De a hatalmas baksis, megnyitja a legtitkosabb ajtókat is.

A moschée egy magaslaton pompázik, azon a helyen, hol Salamon temploma állott. A hagyomány azt tartja, hogy e helyen áldozta fel Ábrahám fiát, Izsákot.

Nehogy bármi inzultusnak legyünk kitéve, egy török csendőr és a konzulatus kavasza kísért. A kapuban, több baksisra éhes ör és mindenféle rangú és rendű igazbíró mozlim csatlakozott hozzánk minden felszólítás nélkül.

Éktelen lármával iparkodtak megértetni magukat, de beszédükből egy szót sem értettünk.

Ámbár sokat vártunk, de mégis meglepett az egész látvány nagyszerűsége. A tágas térség, nagy és sima kölemezekkel van borítva.

A térség közepén áll az ugynevezett „Klubbet és Sachra“ mecset. Nyolcszögű épület, szép kupolával fedve. A falak fayence lapokkal borítvák. Belseje is méltó a külsőhöz.

Gyönyörű alabastrom és színes márvány lapokkal fedték a falak. A legszebb kivitelű, áttört művi, diszitések képezik az ablakkereteket. A mosché legnagyobb nevezetességét képezi a szent szikla, melyet vasrács vesz körül.

Sok legenda fűződik a kőhöz. A zsidók azt tartják, hogy e kőn áldozta fel Ábrahám fiát. A mohamedánok hite szerint, e kő fedi a mélységet, melyben az elhalt lelkei hetenkint kétszer imára gyűlnek. Azt is állítják, hogy e szikláról szállt az égbe Mohamed. Erősen vallják a mohamedánok, hogy e szikla is az ég és föld közt lebeg, mint a mekkai. A szikla alá lépcsőn le lehet menni. Itt láthatjuk a lyukat, melyet Mohamed a fejével ütött a sziklába akkor, midőn égbe szállt. Jó kemény koponyája lehetett a nagy Mohamednek. Természetesen nem hiányozhat a próféta palástja és szakállából pár szál.

Hanem tényleg érdekesek az üregben látható diszitések, melyek ahhoz értők szerint még Dávid király idejéből valók. Emilitésre méltó egy kő, melyben eredetileg 19 szög volt verve, de tényleg ezidőszert már csak három létezik. A mohamedán néphit azt tartja, ha e három szög is kiesik, akkor vége a világnak. Fenn a moschéban, egy helyen mutatják a próféta lábnymait, első pillanatra elefánt nyomnak hiszi a szemlélő, de kis fantáziával emberi lábnymnak is minősíthető.

A Kubbet moschée mellett egy kis mecset emelkedik két oszlop sorsal.

Ehhez is mohamedán rege fűződik. Valamikor Salamonról, vagy magától Allahról, egy lánc volt megerősítve, mely láncot, ha egy hamis ekküt tevő megérinté, úgy egy lánczem kiesett.

Az El Aksa mecset is méltó a megtekintésre, mely a térség egy helyén áll. Ez keresztény bazilika volt, Justinon által építve, ebből moschévá lett átalakítva. Pompás diszitésekkel ellátva a belseje, különös figyelmet érdemel, a fából faragott és gyöngy, valamint elefántcsonttal kirakott mimbar, művészi kézre valló mű. Egy helyen Jézus lábnymát őrzik.

A moschében látható két oszlop, közvetlen egymás mellett, melyek közt még sovány alak sem bujhat át. Ez oszlopkörül azt tartják, hogy a ki közöttük nem képes átbujni, nem jut a menyországba. Sok igazbíró mohamedán végezte életét ez oszlopok közt, erővel át akarván bujni. Azért most vasráccsal elzárták.

A tágas udvar egy helyén keskeny lépcsőkön lejutunk az ugynevezett Salamon istállóhoz, melyek majdnem az egész tér alját elfoglalják. Hatalmas oszlopok tartják a boltozatot. Most csak 3—4 méternyire fekszenek a föld alatt, annyira felhalmozódott a törmelék az idők folyamán. Hogy valamikor csakugyan istállók lehettek, az valószínű. Csak néhány év előtt fedezték fel ezen tágas földalatti helyiségeket. A jelenlegi török váli (kormányzó) érdeme, ki felvilágosodott művelt ember.

A Haram Esih Scherif oldalfalát képezi az állítólag Salamon palotájából fennmaradt rész. Hatalmas faragott kockakövek lepik meg a szemlélőt, az arányokból kitűnik, mily nagyszerű lehetett az építmény.

A körülbélül 20 méter hosszú fal arról nevezetes, hogy ide gyűlnek minden pénteken délután a jeruzsálemi zsidók és elsiratják a város pusztulását. Egy ízben magam is jelen voltam ez érdekes gyülekezeten.

Valóban megbatják az embert, ez egyszerű nép szívzaggató fájdalmas panaszhangjai. Száz és száz mindkét nembeli gyermek, férfi, nő és agg csoportosul a fal hosszában. Nem zavarja őket az idegen kíváncsi tekintete, teljesen átadják magukat a fájdalom kitöréseinek.

Részemről sohasem bírtam megtagadni a zsidó nép iránti rokonszenvet. Ha az ember végig lapozza a történelmet, akkor látja csak mennyit szenvedett e nép évezredek folyamán. Folytonos elnyomatás és üldözéseknek voltak kitéve. Dacára a szenvedéseknek, megőrzé faji jellegét, tisztában, mint bármely nép a világon. Most el vannak terjedve mindenfelé és nem csekély szerepet játszanak a társadalomban. Kikerülnek soraikból nemcsak pénzemberek, hanem tudósok, művészek, államférfiak, emberbarátok is; közülük nem egy nagy hasznára vált az emberiségnek. Megengedem, lehetnek, sőt vannak hibáik is, de e hibák leginkább a hosszú elnyomatás alatt érlelődtek meg; a keserűség és boszu az elnyomók iránt. De úgy hiszem és talán nem csalatkozom, e hibák el fognak enyészni az idők folyamán, különösen most, midőn az egyenlőség és szabadság mindenfelé diadalt arat és lerombolja a válaszfalakat.

Bocsánat e kitérésért, megragadtam az alkalmat, hogy elmondjam szerény nézeteimet a jelenleg felszínen levő zsidó kérdésről. Jeruzsálemben 35,000 lakosa közül több mint 20,000 lélek zsidó. Ezeket jobbra Rothschild és Montefiore telepíté ide. Igen sok közöttük a galíciai, nem egy-egyel beszéde ereszkedtem, még most is jól beszélnek az ismeretes német jargont. Kívétel nélkül földmivelés és iparral foglalkoznak, sok közöttük a kovács, bognár, cipész. Keresztény is lakik a városban, mintegy kilencezer, igen sok a pap és szerzetes.

A mohamedánok évről-évre fogynak és ha így tart, néhány évtized múlva teljesen kipusztulnak innét.

Lehet mondani, Jeruzsálem minden rögéhez történelem és hagyomány fűződik. Nincs az a hely, amelyről nem lehetne kiváló eseményt feljegyezni.

Az egész világon talán a legnevezetesebb és fényes multtal bíró város.

A Heródes kapu közelében emelkedik egy ház, mely most mohamedán ember tulajdona. E házában lett volna az utolsó vacsora. Keskeny falépcső vezet az emeletre, a nevezetes helyhez. A szoba nem nagy; két oszlop tartja a mennyezetet, a falak egyszerűen fehérre meszelvők. A mohamedánok is tiszteletben tartják e házat és belsejét. A szobából rejtek ajtó vezet egy földalatti helyiségbe, de hogy ott lenn mit őriznek a mohamedánok, azt eddig még senki sem kutatbatta ki, keresztényt nem bocsájtanak oda. A hagyomány azt tartja, hogy e ház alatt lenne Dávid király sírja. Az épület körül laknak a legveszedelmesebb zsványok és rablók, a lakosság félve kerül e helyet.

Ha ezen hirhadt emberek közül valamelyik gyilkosságot követ el és az említett házba menekül, ott nem üldözhetik tovább. Ez is egy üdvös török intézkedés, mely még a multból maradt fenn.

A „Via Dolorosa“ ut végén, a Zion kapu mellett egy érdekes nőzárdá létezik, ez a Zion testvéreké. A szerzet csak 1860-ban alakult, alapítója Ratisbonne Alfonz hittérítő. Ezen buzgó pap zsidó szülöktől származott, már nem volt fiatal ember, midőn a keresztiséget felvette és rövid idő alatt a legfanatikusabb hittérítő lett.

Ezen női szerzet szép feladatra vállalkozott, célja a syriai és palestinai árvákat felnevelni, valláskülönbség nélkül.

Meglátogattuk a jámbor nővéreket, legtöbb közöttük a francia, csak egy bajor nővér akadt, ki rendkívül örvendett, hogy anyanyelvén beszélgethetett. Jelenleg 70 árva gyermek nyer díjtanul gondozást és kiképzést.

A Zion zárdá mellett van a híres Bethesda földalatti tó, melyről régebben azon hit volt elterjedve, hogy bármily betegségekben szenvedő, ha e vízben fürdik, megszabadul bajától.

Egy szikla boltozat aljában bugyog a forrás, a nagy sötétség, mely a boltozat alatt honol, kellemetlen benyomást kelt.

A Zion testvérek zárdájának átellenében áll egy török kaszárnya, ennek helyén létezett a híres Antónia vár, mely Heródes idejében nagy szerepet játszott.

Megnéztük a török katonaságot; a legények szerzetét beverték az udvaron. Rendek vagy fegyelemnek semmi nyoma. Az egyenruha rongyokban lógott testükről, lábujjaik kilátszottak a cipőkből, annyira megviseltek voltak azok. Maguk az emberek kiéhezeten, elcsigázva néztek ki. Az itt-ott elszórva heverő fegyverek rozsdásak voltak.

Azon meggyőződéssel távoztunk, hogy szükség esetén e katonasággal nem sokat lehetne kivinni.

A Zion testvérek kolostorában félig be van építve az ugynevezett „Ecce homo“ kapuiv. Ugy látszik, eredetileg Hadrian-féle diadalív lehetett. Már csak töredékek állnak fenn.

Nem messze ettől áll a fehér atyák szerzetes háza. Ezen szerzet csak a keleten található, feladata szintén a bensztülött árvák nevelése.

Elnevezését a tiszta fehér reverenda viselésétől nyeri. Akad közöttük akárhány arab születésű szerzetes, de túlyomó a francia. A szerzet háza mellett áll a goth stílyben épült Szt. Anna temploma, melynek helyén lett volna Szűz Mária szülőháza.*)

A Zion hegyen van az örmény szerzetesek háza is. Ennek helyén létezett Kaiphás főpap háza, hol tudvalevőleg Jézus fogva volt. Az udvaron telve szebbnél szebb síremlékekkel; melyek alatt a régi örmény patriárkák nyugszanak, sőt a legújabb korból is vannak díszes kivitelű sarcophagok.

Benn a kolostorban mutatják a helyet, hol szent Jakab lefejeztetett; közvetlen mellette a szent sírja, melyben a levágott fő nyert elhelyezést. Mint a jó szerzetesek állítják, Heródes a kolostor alatt lenne eltemetve. A szerzet háza mellett templomot érdemes megtekinteni, a benne felhalmozott, kincseket érő oltárképzletek miatt. Az itteni örmények nem ismerik el a pápa felebarátságát, hanem az „ecsmiádsznát“ katolikus, az egyházfő.

Határozottan a legszebb templom a Ferencrendű szerzeteseké, mely nemrég épült; minden esetre diszére válik az építészeti tekintetben igen szegény városnak. A harangok egy külön álló toronyépületben vannak elhelyezve, az ugynevezett campanuulá-ban.

A keleti posta megbízhatlansága következtében minden nagyobb európai állam külön postaszolgálatot rendezett be, így a többi közt egy osztrák és magyar is létezik.

A mi az életet illeti, az nem költséges Palestinában, napi 5 frttal bőven ki lehet jönni, lakást és étkezést is beszámítva.

Olcso pénzben lehet földbirtokhoz jutni, egy fehdon szántóföldet örökáron 100 frankon lehet venni. A városban középnyagságu házhelyet 250 frton adnak, sőt a város falain kívül még olcsóbb.

Lassankint kezdik rendszeresen felkutatni az ősrégi emlékeket, melyek az évezredek folyamán felhalmozódott rétegek alatt fekszenek. Már is sok kiváló érdekességű lelet került felszínre. A német tudósok különösen sokat fíradoznak. Ennél is sok akadályt gördít a török kormány, mely mindenben veszélyt sejt.

(Folyt. köv.)

*) Nazarethben mutatták nekünk a Szent Szűz háza helyét, mely fölé szt. Ilona templomot épített. Ezen házat most Lorettóban (Olaszország) mutatják.

Régi családaink történetéhez.

I.

Közelről érdeklő Bács-Bodrogh vármegye jelenlegi közönségét az itt élt, vagy jelenleg is itt lakó családok története. De érdeklő ez főleg a helytörténetiről, mert a megye és a városok, valamint községek egész multja az egyes családok szereplésével és birtokviszonyaival áll legszorosabb összefüggésben. Eleddig a megyebeli családokkal több megyei írónk foglalkozott; tekintve azonban, hogy számos közszerepet játszott család multját még mindig homály fedi; másrészt pedig az itt-ott közölt adatok sokban hiányosak, azért az alábbiakban újabb részleteket óhajunk szolgáltatni a tárgy iránt érdeklődőknek.

A Zomborban lakott régi családokat kevésbé ismerjük. Legrégibb ismert birtokosa e városnak és vidékének a később grófi rangra emelkedett Czobor család, de ennek birtoklása itt a törökök betelepülésekor (1540. körül) megszűnt. A török hódoltság megszűnte után (1687.) kizárólag szerbek és bunyevácok laktak Zombort s az itt lakott családokat legnagyobb részt ismerjük. A XVII. század végétől (1699.) a következő nevezetesebb szerb és bunyevác családok teljesítettek itt katonai szolgálatakat, u. m.: Markovics, Basjes és gróf Brankovics (kapitányok), Markovics, Szedoglavics, Kazalia (hadnagyok), Tomics, Raics (alhadnagyok), Bosnyakovics, Lalosevics, Rákics, Vidakovics (zászlótartók), Pletikovics, Desics, Bunatovics, Sztalovics, Vagadinovics, Babavics, Maletin, Mihajlovics, Veszelinovics, Tersin, Sikovics, Rajkovics, Csicsovác, Csuresics, Benics, Renác, Tuczak, Csomics, Ferencsovics, Franczuslia, Sztricievics, Vukelics, Markovics és Bosnyakovics (altisztek).

Midőn Zombor 1745-ben megszűnt határvidéki katonai helysége lenni, e tájban egészen 1749-ig, a midőn a város szab. kir. városi rangot nyert, a következő családok szerepelnek: Markovics (őrnagy), Damjanovics (kapitány), Pavlovics (alkapitány), Pletikoszity, Bakity, Bokerovity (hadnagyok), Bogisity, Radisics, Paresetics, Repity (zászlótartók), továbbá: Markovity, Mándics, Adámovics, Szmolánovics és Garassev (nemesek).

Az 1748. évtől fogva Zomborban élő polgári családokat úgy az adóajstromokból, mint a város szabadalma iránt ez évben benyújtott kérvény aláírásaiból részletesen ismerjük. Zomborban e tájban összesen 473 család lakott.

Nemesség azonban mindenkor kevés volt itt, úgy, mint az egész vármegyében. Két nemesi összeírást ismerünk ebből az időből; az első 1748-ból való s ez a következő nemeseket sorolja elő: Markovics Márk, Miklós, Mihály és Iván, Mandity Jerkó és Markó, Adámovity Arsen és Miklós, Szmolánovity Sztóján, Garassev Antal és Mihály.

A másik összeírás 1755-ben a következő nemeseket sorolja elő: Földváry János és Miklós, Paresetich Márton, Pocsay Gergely és Zsigmond, Radicsévics József, Zombory Imre. Voltak azonban itt, mint alább látni fogjuk, más nemesek is, melyek ez összeírásokban nem foglaltatnak, vagy csak később nyertek nemességet.

Az összes zombori családok között legrégebbinek veendő a Markovics család. Ennek őse M. Domokos az 1680-as években a szabadkai Vidakovics Györggyel együtt hozták be a bunyevácokat a Bácskába. Ugyanő 1687. évtől fogva a zombori határőrség parancsnoka volt s mint ilyen, részt vett az itteni határőrökkel több hadjáratban. Erdemei jutalmául I. Lipót király 1690. május 29-én nemesi rangra emelte, ő tehát (az akkor szabadkai Vujevics családdal) az első, a ki megyénk területén a török hódoltság után nemességet nyert. A következő évben (1691.) részt vett a törökök elleni háborúban és a szlankameni csatában hősi halált halt. Fiát: M. Györgyöt a szlankameni győző Badeni Lajos őrnagy fővezér nyomban a csatamezőn nevezte ki zombori kapitánynak, a ki pár év múlva (1697.) a zentai híres nagy csatában szintén részt vett. Györgynek két fia maradt: ifjabb György és Mihály. Ezeknek a bródi határőrség alezredese M. Márk nagybátyjuk volt s mindhárman jobbra Zomborban laktak, bár Pacsér akkori pusztát az 1748-54. években szintén bírták. Az 1748. évi összeírásokban foglalt adatok szerint Zomborban M. Márk, Miklós, Mihály és János említettek. Később a család másfelé is elszármazott. Így György fia Adalbert, az 1780-as években Szabadka város főjegyzője és ügyésze volt. Fia M. Sándor 1828. óta szabadkai hivatalnok, 1851-ben főkapitány. Két fia közül M. Istvánnak fia: Sándor a szabadkai főgimnázium jelenlegi rajtanára. A család más része egyebütt is lakik.

A Markovics család cimereben egy lovas vitéz látható, jobbkezeben buzogánnyal, balkezeben karddal, melyre török fej van feltűzve, a mi a család katonai származását dokumentálja.

Dr. D. Gy.

NYILATKÖZÉS.

Köszönetnyilvánítás.

Építetem, mely a „Bécsi biztosító társaság“-nál volt biztosítva, legutóbb leégvén, a társaság a káromat a tűz után azonnal legnagyobb megelégedésemre liquidálta és jöllehet a díjfizetéssel bátralekban voltam, mégis a kár összeget Engel Manó zombori főügynöke által minden levonás nélkül kezeimhez kifizette.

A „Bécsi biztosító társaság“-nak ezen valóban humanus eljárásáért a nyilvánosság előtt ezennel köszönetet mondok.

Csirszka János.

Nyilatkozat.

Csantavér község előjárása ezennel kijelenti, hogy derék községi orvosa, dr. Gottlieb Ede ellen irányuló indokolatlan mozgalomban nemcsak hogy nem vesz részt, de határozottan el is itéli azt.

Nevezett községi orvos 13 évi működése alatt egyetlen egy panasz sem érkezett be ellene, sőt ellenkezőleg több oldalról hallottuk dicsérni buzgó szorgalmát és kiváló szakértelmét, valamint jó bánásmódját a betegekkel és azoknak környezetével.

Hogy a közlakosság meg van vele elégedve, azt bizonyítja azon körülmény is, miszerint javadalmazása már három ízben javított, melyek közül legnevezetesebb az, hogy 1893. évben községi orvosi fizetését személyéhez köve 540 forintról 800 forintra emelték.

Néhány irigye, mert baragosa nincsen, azért, mivel a gazdagabbaknál 20 krajcár helyett 40 krajcár látogatási díjat kívánt megállapítani, felhasználta az alkalmat és aláírásokat gyűjtötték, hogy családonként fizetendő 6-8-10 forint évi fizetéssel egy katolikus orvost hoznak. Az aláírásokat akként gyűjtötték, hogy házról-házra jártak azon hirrel, hogy a községi orvos elmege inétt, jobb állást kapott; ezen és más hasonló ámtásokkal sikerült nekik egy kis közönséget összehozni, hogy e lap hasábjain pályázatot is hirdettek, mely azonban meddő maradt, a mennyiben csak egy sebész reflektált az állásra. — Mint halljuk, azzal édesgetik ezt ide, hogy ígéri neki, miszerint ha a községi orvosi állás Csantavéren üresedésbe jönne, akkor őt — a sebészt — fogják abba behelyezni.

A félreértések kiküldése végett kijelentjük, hogy községi orvosunknak esze ágában sincsen Csantavérről elmenni és ha elmenne is, ez által a megtrükk községi orvosi állás sebész által sohasem fog betöltetni, mert az orvosudoroknak a törvény közhataloknál elsőbbséget biztosít.

Ha a heccesináló urak aláírásokat gyűjtenek egy modern orvos hozására, az ellen mi szót sem emelünk, de a közlakosságra egy sebészt reáerőszakolni, szédülésnek tartunk, főleg, midőn van itt már egy sebész is, a ki (ha úgy tetszik) nem zsidó és a kivel a közönség is meg van elégedve.

Kélt Csantavéren, 1897. évi április hó 12-én.
Szokola Gyula s. k., Földi Mátyás s. k.
közs. jegyző. közs. bíró.

* Az e rovatban közlöttéért nem vállal felelősséget a szerk.

Felelős szerkesztő:

Dr. BALOGHY ERNŐ,

kö- és váltó-üggyéd.

Laptulajdonos és kiadó

BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEK.

ÉRTESÍTÉS.

Van szerencsém barátaimat és ismerőseimet tiszteltteljesen értesíteni, miszerint a bérlő elhalálozása folytán „BARÁNY“ szállodám vezetését folyó évi május hó 1-től fogva ismét átveszem.

Lichtneckert András,

szállodatulajdonos SZABADKÁN.

1982. szám. kig. 1897.

Pályázati hirdetés.

A zombori járásba kebelezett Sztanisits községénél elhalálozás folytán megüresedett és évi 400 frttal javadalmazott községi irnoki állásra ezennel pályázatot nyitattik.

Felhívtnak az ezen állást elnyerni óhajtók, miszerint szabályszerűen felszerelt kérvényüket hozzám **f. évi május hó 25-éig** annál is inkább nyújtsák be, mert a később érkezettek figyelembe nem veszem. Zombor, 1897. évi április hó 5-én.

VUJEVICH,
szolgabíró.

HIRDETMÉNY.

Kényelmes urilak és szükséges gazdasági épületekkel ellátott 500 holdas fagosított nemesi birtok Baranya megyében kedvező feltételek mellett eladó. — Átvehető folyó év őszén. — Cim a kiadóhivatalban. 3-1

Hirdetés.

Alulírott a n. é. közönség tudomására adom, hogy a kistemető-utcában levő Puskás Ágoston-féle házát megvettem és az építészeti irodát továbbra is fenntartom és továbbvezetem és a mai naptól fogva mindennemű, az építészeti szakba vágó munkálatokat, ugyszintén tervek és költségvetések készítését elvállalom, kérve a n. é. közönség becses támogatását.

Kifogástalan és pontos kivitelért jótállást vállalok.

Zombor, 1897. évi ápril 7-én.

Bernhardt Károly,

építő- és kőműves-mester.

3-2

Pályázat.

A mélykúti róm. kath. kántori állásra folyó évi május hó 12-ik napjára pályázat hirdetik.

Az állás javadalma:
1. 410 frt 55 kr készpénz fizetés a község pénztárából havi utólagos részletekben.

2. Szabad lakás.

3. 7000 lélek utáni stólajvédelem, nevezetesen: kereszteleési avatástól 18 kr, kis halottól 12 kr, öreg halottól 26 kr, nagy temetéstől koporsószenteléssel 52 kr, esketési avatástól 49 kr, liberától a házról vagy a sírnál 40 kr, sirkereszt beszentelésétől 40 kr, énekes misétől 20 kr, koporsós misétől 63 kr, esketési misétől 40 kr, örökös misétől ez idő szerint 91 frt 79 kr.

4. A szokásos bucsuzatok. Minden a bucsuzatban névszerint felemlített személy után 10 kr.

Kötelességei:
A plébániai összes istentiszteleteknél orgonálni, énekelni, szóval mindennemű kántori teendőt végezni, az iskolás gyermekeket az énekekben hetenkint egy órán át az itteni róm. kath. iskolák igazgatója által megállapítandó napon oktanni, a tanítókat betegség vagy más hasonló ok miatt, amennyiben lebetésges és egyházi hivatalos teendői megengedik, díj nélkül helyettesíteni, a kereszteleseknél, avatásoknál, esketéseknél, betegek ellátásánál, temetéseknél segídekezni és a szükséges mennyiségű otyást mindenkor előállítani.

A pályázóban megkívántatik a kellő zeneismeret s a kántori képesítésen kívül a rendes tanítói oklevél.

A pályázók a választás napján, május hó 12-én személyesen megjelenni s magukat a szokott próbának alávetni tartoznak. A megválasztott köteles állását azonnal elfoglalni.

A kellőleg felszerelt folyamodványok a mélykúti róm. kath. hitközségre címezve nagyságos és főtisztelendő Kurka Károly tb. kanonok-plébános, hitközségi elnöknel nyújtandók be.

Kurka Károly,
t. kanonok, mélykúti plébános.

686. szám

kig. 1897.

Pályázati hirdetés.

Káty községben üresedésbe jött három gyalogrendőri állásra pályázat nyitattik.

Ezen állások mindegyike évi 220 frt készpénzfizetés és teljes ruházat és egyéb felszereléssel van egybekötve.

A fennálló szabályrendelet értelmében felszerelt kérvények **f. évi április hó 25-éig** alulírott előjárónál nyújtandók be.

Kátyon, 1897. évi április hó 8-án.

2-2

Az előjáróság.

2057. szám.

kig. 1897.

Pályázat.

Bodrogh-Monostorszegh községben üresedésben levő községi jegyzői állásra ezennel pályázatot nyitok.

Ezen jegyzői állással 800 frt készpénzfizetés, szabad lakás, 21²⁵⁸/₁₀₀₀ hold szántóföld és 617 ööl külöskert haszonélvezete van egybekötve. Az ingatlanok után járó adókat a jegyző köteles fizetni.

Felhívom azokat, kik ezen állásra pályázni óhajtanak, miszerint a törvény és megyei szabályrendelet által megkívánt minősítéseiket igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényüket hozzám **folyó évi május hó 5-éig** nyújtsák be. Apatin, 1897. évi április hó 13-án.

Deák Zsigmond,
főszolgabíró.

2-1

469. sz. 1897.

Pályázati hirdetés.

Gyulafalva községben megüresedett egy gyalogrendőri állásra — a pályázat sikertelensége miatt — ezennel új pályázat hirdetik és felhívtnak az állást elnyerni óhajtók, hogy kellően felszerelt kérvényeiket **folyó évi ápril hó 15-ig** alulírott előjáróságnál annál is inkább nyújtsák be, mert a később érkezettek figyelembe véteteni nem fognak.

A rendőr 240 frt évi fizetésben részesül, mely összeg havi utólagos részletekben fog kiutalványoztatni, megjegyzetvén, hogy ruházatról a rendőr maga tartozik gondoskodni.

Gyulafalva, 1897. ápril hó 2-án.

Székely Sándor, Lábadi András,
jegyző. 3-3 bíró.

2684. szám.

kig. 1897.

Pályázati hirdetés.

Bács-Bodrogh vármegye iteli járásához tartozó Alsó-Kovil községében leköszönés folytán üresedésbe jött s évi 240 frt javadalmazással ellátott végrehajtói állásra pályázatot nyitok s felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényeiket hozzám **folyó évi április hó 30-áig** annál is inkább nyújtsák be, mivel a később beérkező kérvények figyelembe véteteni nem fognak.

Megjegyzetjük még, hogy a községi jegyző — tekintve a csekély fizetést — évi 60 frttal sajátjából toldja azt meg, úgy hogy a fizetés 25 frt 33 kr-ra jön.

Titelen, 1897. évi április hó 10-én.
Veszelinovits Milorád,
szolgabíró.

3-2

elad
kiad

A ZOMBOR

28099. sz.

I. — 189

ÁR

A r
hó 29-én
új kir. ad
felszerel
versenyta
részt veni
béli ajánl
25-éig d. e
akár szem
1. A
előírányoz

2 drb iras
2 „ al
1 „ fizet
1 „ köp
1 „ sír
1 „ re
1 „ kö
1 „ zát
4 „ nat
1 „ mos
1 „ áll
2 „ köp

I.

3 drb iras
1 „ mos
6 „ ná
3 „ köp
1 „ kis
1 „ hos
1 „ hos
1 „ hos
1 „ köp
1 „ zát
1 „ na
1 „ irat
1 „ köp
1 „ hos
1 „ fal

1 drb köz
2 „ fas
2 „ fal
1 „ köp

1 drb let

1 „ pre
1 „ har
1 „ balt
1 „ vés
1 „ vas
1 „ faka
1 „ lyuk
3 „ vizes
3 „ bád
10 „ ivóp
1 „ bád
1 „ kef
2 „ kezi
1 „ szen
1 „ vas
3 „ tűz
3 „ tűz
12 „ tőr
10 „ gye
7 „ tent
7 „ por
6 „ von
2 „ fatál
1 „ sziv
1 „ csés
1 „ feke
6 „ pap
1 „ kezi
1 „ bört
1 „ tized
40 „ heve
80 „ des
3 „ fatar
1 „ kis

2. Vá
Hódásá
helyisége
3. A
szüni és val
kell lenni.
4. Az aj
árlejtési hird
bellel ellát
török és felsz
49 frt készp
penzül csatol
adóhivatal ált
5. Az aj
a kinstarra m
gedesi kedve
kot nyújtja, d
hogy az ajánl
6. Ha
tesz. bánatp
veszélyére és
szerzetni.
7. Váll
relvények átve
és kifogástalan
8. Váll
„En alulírott a
szerevényeinek
lyiségebe folyó
dése mellett
kir. pénzügyi
foglalt rendelke
A hird
ide mellékelem
9. Az aj
25-ikének délel
tok zart boríték
nyújtandók.
10. Elkés
ajánlatok figyel
Zombor, 1

Eladó ház.

Zomborban, bajai-ufon levő 13-ik számú ház szabad kézből eladó. Bővebb értesítést ad a tulajdonos özv. Dörfler Rezsóné.

KEIL-LAKK
(Glasur)
legkifutóbb mázoló-szer puda padló számára. 1 nagy palack ára 1 ft 35 kr., 1 kis palack ára 68 kr.

Viasz-kenőcs
legjobb és leggyorsabb beeresztő-szer kemény padló számára. Egy köbös ára 60 kr.

Fehér „Glasur”-fénymáz
legjobb szer mosdóasztalok, ajtók, ablaküvegek stb. újonnan befestésére. 1 kis doboz 45 kr., 1 nagy doboz ára 75 kr.

Mindenkor kaphatók:
8-6

Heindlhofer Róbertnél Zomborban.

HIRDETMÉNY.

Van szerencsém a n. é. közönségnek becses tudomására adni, hogy Zomborban, Szelenese külvárosban, saját gyártmányu

cement-lapjaimból,

mely minden színben kapható, raktárt nyitottam. Minden e szakmában vágó munkákat a legjutányosabb áron készítek.

Tisztelettel
6-5
Szimendits Vladimír.
Főraktár és megrendeléseket elvállal:
Theodorovits Zlatoje
vaskereskedő
ZOMBOR, Kossuth- (fő-) utca.
Olcsóbb mint bárhol.

Eladó ház.

Eötvös-körut 105-ik szám alatti ház, mely 6 szoba, konyha, mosókonyha, éléstár, 2 csukott folyosó, istálló, pince, nagy kert és parkirozott udvarból áll, kedvező fizetési feltételek mellett eladó. Bővebb értesítés ugyanott nyerhető

3342. szám.
HIRDETMÉNY.
Rác-Militics, Filipova és Karavukova községekből álló állatorvosi körbe Rác-Militics székhelyvel az állatorvosi állás megürrült.
Az állatorvos javadalmazása évi 600 forint készpénzfizetés s a hivatalos látogatások alkalmával a községek részéről szolgáltatandó ingyen fuvar.
A pályázók kérvényeiket folyó évi május hó 20-áig hivatalomhoz nyújtásuk be.
Hódsághon, 1897. évi március hó 31-én.
3-3
Vissy József,
főszolgabíró.

659. sz. 1897.
Pályázati hirdetés.
Kis-Kér községben üresedésbe jött gyalogrendőri állásra ezennel pályázat hirdetik.
A gyalogrendőr javadalmazása áll havi utólagos részletekben a községi pénztárból fizetendő évi 300 ft készpénzből s a község által beszerzendő egyenruházatból.
Felhívtnak mindazok, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen, eddigi alkalmaztatásukat s nyelvismereteiket is igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket folyó 1897. évi április hó 25-ig alulírott előjárásnál nyújtásuk be.
Kis-Kéren, 1897. április hó 7-én.
Korbai Pál,
jegyző.
2-2
Meder Ádám,
bíró.

A Zombori Kerékpár-Egyesület felügyelete alatt álló
Attila-kerékpár
egyedüli gyári raktára Bács-Bodrogh vármegye részére
POCK LÁSZLÓ
ZOMBORBAN.
A zombori kerékpár-egyesület szállítója. — Javitóműhely saját házában.
Üveg, porcellán, lámpa, majolika, luxus- és khinaezüst diszárak gyári raktára.
Vidéki megrendelések 24 óra alatt pontosan eszközöltetnek.
Attila-kerékpárok gyári áron kaphatók. Árjegyzék ingyen és bérmentve.
Vidéki fiókraktárain: **Baja, Szabadka, Ujvidék, Zenta.** *—5

Az előkelő világ arcszépítője a
Királynő arccrème,
mely hatásánál fogva fölülmul minden eddig ismert arcszépítő szereket.
Ártalmas alkatrészekről ment, nem tartalmaz zsíros anyagot, a bőr által teljesen felszívatik. Rövid használat után eltávolít az arcról minden börtisztatlanságot, u. m.: szeplőt, májfoltot, pörpörést, mitesszert stb., a bőrt fénytelen simává és hófehérré teszi, nappali használata megóvja az arcot a szél és hideg káros hatásától. Igen alkalmas színházak és estélyekre, mivel a hölgy por általa jobban tapad és az arcon állandóan megmarad.
EGY TÉGELY 70 KR.
Királynő crème szappan,
melynek alkatrészei a Királynő arccrème-el szoros összefüggésben vannak, a bőrnek simaságot, üdeseget kölcsönöz. Kiváló jó illatánál fogva legelső töltete szappan. Egy darab 50 kr.
Mivel hasonló névvel teljesen értéktelen és ártalmas utánozások vannak, minden tégely védjeggyel van lezárva. Egyedül kapható:
TEMESVÁRY JÓZSEF
Angyal-gyógyszertárban ZOMBORBAN.
52-16 Postai megrendelések gyorsan eszközöltetnek.

Legolesőbb butorbevásárlási-forrás
ZOMBORBAN, a takarékpénztárral szemben.
Butor áruraktáromat újonnan felszerelve, van szerencsém a n. é. közönséget ennek szíves megtekintésére tisztelettel meghívni.
Teljes hálószoba, ebédlői, szalon, irodai és uriszoba berendezések
az egyszerűbbtől a legdiszesebbeni kivitelig, a legjutányosabb áron s jótállás mellett; nemkülönben mindennemű egyes butordarabok, mi csak a lakberendezéshez szükséges u. m.: szekrények, ágyak, éjjeliszekrények, asztalok, székek sat. magas támlájú finom ebédlő-divánok mintázott plüschel, ottomanok és kisebb divánok, hajlított fából levő butorok, vasbutorok, mindennemű tükrök és képek sat. nagy választékban a legszilárdabb kivitelben jótállás mellett az áruk jó minőségéért, oly jutányos áron, hogy határozottan állíthatom, hogy jóval olcsóbban mint bár ki másnál
Kárpitozott butorokat ugy saját műhelyemben mint kívánatra a t. megrendelő lakásán, mint e szakmának képzett mestere, a legcsinosabban, szintén igen jutányos áron mellett készítek.
Teljes tisztelettel
ADLER ADOLF
kárpitos, diszító és butorkereskedő
ZOMBORBAN, a takarékpénztárral szemben.

Kerékpár-sport
kedvelők
figyelmébe!

Legújabb
97-es
kerékpárok!

Évek óta fenálló kerékpár-raktárom újlag a leghirnevesebb gyártmányu
kerékpárokkal
felszereltem; vannak angol, francia, német és stajersországi kerékpárjaim és alkatrészek.
Tanítás ingyen. — Használt gépek becsereztetnek.
Kellemes fizetési feltételek!
Olcsó áron. — Legmegbízhatóbb bevásárlási forrás. — Javitások olcsón és gyorsan.
Kiváló tisztelettel
Teltsch Gáspár.

Egy használt
női és férfi kerékpár
olcsón eladó.